

Analýza pojistného trhu

2010

Projekt Technické university Liberec

Ekonomická fakulta

Katedra pojišťovnictví

Řešitelský tým: Jan Ježdík, Karina Mužáková, Andrea Valihorová, Irena Fujerová, Jan Öhm, Jan Veselý, Lenka Krbečková

Obsah

Obsah.....	2
1. Cíle projektu.....	4
2. Pojistný trh v roce 2009.....	4
2.1. Makroekonomické údaje	4
2.2. Pohled na pojistný trh prostřednictvím předepsaného pojistného	5
3. Životní pojištění	7
3.1. Předepsané pojistné	7
3.1.1. Pohled na trh životního pojištění prostřednictvím poměrových ukazatelů	7
3.1.2. Vývoj konkurence na trhu životního pojištění	10
3.2. Trh životního pojištění podle jednotlivých druhů	10
3.2.1. Pojištění za jednorázové pojistné	12
3.2.2. Pojištění za běžně placené pojistné	14
3.3. Kapitálové životní pojištění.....	17
3.4. Investiční životní pojištění	19
4. Pojištění za jednorázové pojistné	20
4.1. Sezónní dekompozice.....	21
4.2. Vztah k úrokovým sazbám	22
5. Běžně placené pojistné	23
5.1. Sezónní dekompozice.....	23
6. Pohled na vybrané pojišťovny.....	25
6.1. Porovnání vybraných pojistitelů.....	27
7. Empirická zjištění.....	31
8. Trh neživotního pojištění.....	32
8.1. Trh neživotního pojištění podle vývoje předepsaného pojistného	33
8.2. Pozice pojišťoven v neživotním pojištění	34
9. Pojištění motorových vozidel.....	35
9.1. Úvod.....	35
9.2. Havarijní pojištění	36
9.2.1. Pohled na trh.....	36
9.2.2. Koncentrace v odvětví.....	36
9.2.3. Sezónní dekompozice.....	37
9.3. Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.....	39
9.3.1. Úvod	39
9.3.2. Koncentrace trhu	39
9.3.3. Sezónní dekompozice.....	40
9.4. Závěr.....	41
10. Pojištění podnikatelů	42
11. Pojištění zemědělských rizik	42
11.1. Role realizace katastrofických rizik v globálním kontextu	42
11.1.1. Katastrofy v roce 2008	42
11.1.2. Přírodní katastrofy v ČR.....	47
11.2. Zemědělství v EU.....	48
11.2.1. Ekonomická pozice zemědělství ČR v národním hospodářství ČR.....	52
11.2.2. Elementární charakteristiky vývoje zemědělského pojištění v ČR	53

11.2.3. Vývoj jednotlivých komponent v zemědělství	58
11.2.3.1. Bilance půdy	58
11.2.3.2. Osevní plochy zemědělských plodin	59
11.2.3.3. Sklizeň zemědělských plodin	60
11.2.3.4. Stavy hospodářských zvířat	61
11.2.3.5. Živočišná výroba	62
12. Personální pojištění	65
12.1. Vývoj ukazatelů u pojištění domácnosti a pojištění budov a staveb (obyvatel).....	68
13. Závěry.....	71

1. Cíle projektu

Katedra pojišťovnictví Ekonomické fakulty Technické university v Liberci je jedním z mála specializovaných pracovišť, které se věnuje výuce a vědecké práci v oboru pojišťovnictví.

V zájmu spolupráce mezi Universitou a praxí, za podpory Nadačního fondu na podporu vzdělávání v pojišťovnictví vznikl projekt, který si dal za cíl zpracovat Analýzu pojistného trhu z pohledu nezávislé a odborně zdatné instituce. První fáze projektu, která proběhla v akademickém roce 2008/09 se zaměřila na životní pojištění.

V právě probíhající etapě projektu se projektový tým zaměřuje zejména na pojištění neživotní a souběžně pokračuje v práci na životním pojištění tak, aby byl sledován vývoj trhu v čase.

Klíčovým a dlouhodobým cílem projektu je přinášet nezávislý pohled na trh a na druhé straně připravit pro studenty a doktorandy podnětné prostředí, které umožní teoretické poznatky uplatnit v praxi.

2. Pojistný trh v roce 2009

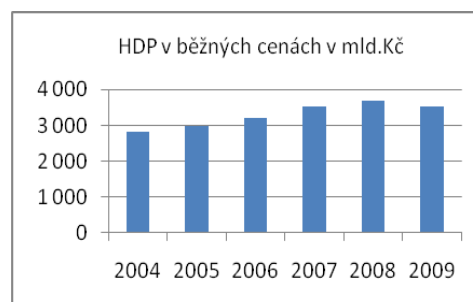
Ekonomika státu čelila recesi, což se projevilo v rostoucí nezaměstnanosti a pojišťovny díky tomu čelily menší ochotě lidí i firem utrácet za ochranu proti riziku. To však neznamená, že se finanční krize a recese projevila v oblasti pojištění stejně jako v jiných oblastech ekonomiky. I přes negativní vývoj ekonomiky pojišťovnictví udrželo růstový trend v předepsaném pojistném, byť došlo k jeho zpomalení. Na trhu se neodehrála žádná fúze a ani se na trhu neobjevil nový investor s novou společností.

Trh má stálou tendenci k duopolu. Na trhu se vyprofilovaly dvě silné skupiny VIG (Viena insurance group) a Generali/PPF holding. Můžeme sledovat jejich počínání, které spíše než k růstu tržních podílů směřuje k jejich stabilizaci či ztrátě schopnosti je dlouhodobě udržet. Tržní pozice obou uskupení je silná, avšak zejména objem předepsaného pojistného je erodován ostatními hráči na trhu.

Cenová politika, zejména v neživotním pojištění je málo přehledná a zejména pro velké hráče, spravující velká portfolia je tlak na cenu málo příjemný. Další čísla ukazují, že zvládnutí řízení velkých portfolií není snadná záležitost.

2.1. Makroekonomické údaje

Pro poměrování výkonnosti pojistného trhu považujeme za významné zabývat se vývojem HDP, vývojem počtu obyvatel a vývojem průměrného výdělku.

Graf č. 1 – zdroj ČSU

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	10 206 923	10 234 092	10 266 646	10 322 689	10 467 542	10 501 197
Meziroční vývoj	.xxx	0,30 %	0,30 %	0,50 %	1,40 %	0,32 %

Tabulka č. 1 – Vývoj počtu obyvatel v České republice

Zdroj: ČSU

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrná mzda	215	226	243	261	283	287
Meziroční vývoj	.xxx	4,80 %	7,60 %	7,60 %	8,50 %	1,55 %

Tabulka č. 2 – Vývoj roční průměrné mzdy v ČR (v tis. Kč)

Zdroj: ČSU

2.2. Pohled na pojistný trh prostřednictvím předepsaného pojistného

	Rok				Meziroční vývoj		
	2006	2007	2008	2009	06 - 07	07 - 08	08 - 09
Předepsané pojistné v běžných cenách	120 844 651	131 325 870	136 519 277	139 915 353	8,67 %	3,95 %	2,49 %
Předepsané pojistné ve stálých cenách roku 06	120 844 651	127 748 901	124 930 248	126 770 330	5,71 %	-2,21 %	1,47 %

Tabulka č. 3

Zdroj: ČAP

Předepsané pojistné sice roste, ale tempo růstu se v posledních dvou letech zpomalilo. Viděno pohledem stálých cen, což je v oboru nestandardní, ale ne neobjektivní, způsob měření, pak v roce 2008 došlo dokonce k prudkému poklesu předepsaného pojistného a v roce 2009, kdy vrcholila finanční krize a recese, došlo k mírnému oživení. Hlavním důvodem je pochopitelně vývoj inflace, který v roce 2009 prudce zpomalila.

Předepsané pojistné z krátkodobého hlediska jen těžko reaguje na vývoj HDP a na vývoj inflace. Byť produkty mají v mnoha případech nástroje indexace, resp. možnosti navýšení pojistných částek, klienti jich pramálo využívají a tím může docházet ke vzniku podpojištění reálných potřeb klientů pojišťoven.

Meziroční pokles hrubého domácího produktu, ekonomická recese, rostoucí nezaměstnanost se jistě projevuje na pojistném trhu. Avšak dopad celkové hospodářské situace je na odvětví velmi mírný. Předepsané pojistné (tržby) roste, vykazovaná soft data o počtu nové produkce ukazují rovněž růst, stejně tak i počty pojistných smluv v kmenech pojišťoven.

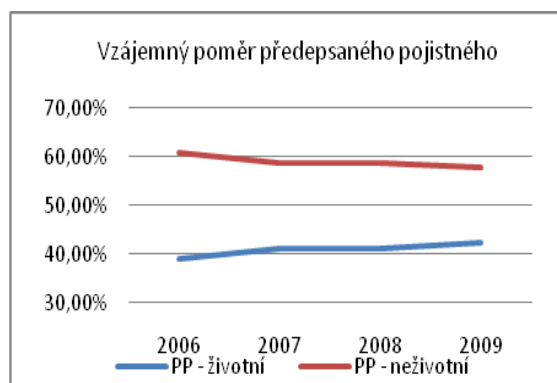
Je jen škoda, že v měkkých datech pojišťovny v rámci asociace nemají pořádek. Platí zřejmě, že hlášení počtu smluv a produkce do společné statistiky slouží spíše jako marketinkové oznámení, než snaha o vytvoření uceleného pohledu na trh.

	Rok				Meziroční vývoj		
	2006	2007	2008	2009	06 -07	07 - 08	08 - 09
Počet smluv v kmeni	22 550	23 894	24 665	25 665	5,96 %	3,23 %	4,05 %
Počet smluv v kmeni životního pojištění							
Údaje z roku 2007	10 086	10 423			3,34 %		
Údaje z roku 2008		8 269	8 657			4,69 %	
Údaje z roku 2009			7 699	8 202			6,53 %
Úprava základny		79,33 %	88,93 %				

Tabulka č. 4
Zdroj : ČAP

V tis. ks

Z vykázaných čísel je zřejmé, že meziročně počet smluv roste, ale zároveň se meziročně snižuje základna. Je zajímavé, že ve speciálním analytickém materiálu ČAP nad daty životního pojištění za rok 2007 se objevuje zřejmě jediné správné číslo o počtu smluv životního pojištění je za rok 2007 – 3.363 tisíc pojistných smluv. Úvahou nad nepřesnými čísly, lze odhadnout, že přibývá cca 100.000 ks pojistných smluv ročně a reálný jejich počet v roce 2009 činí cca 3,6 mil. ks.

Graf č. 2
Zdroj: ČAP

Vzájemný poměr mezi předepsaným pojistným z životního a z neživotního pojištění je stále vysoce ve prospěch neživotního pojištění, byť v posledních letech mírně životní pojištění posiluje.

3. Životní pojištění

3.1. Předepsané pojistné

3.1.1. Pohled na trh životního pojištění prostřednictvím poměrových ukazatelů

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pojistné na obyvatele	4 330 Kč	4 386 Kč	4 601 Kč	5 218 Kč	5 377 Kč	5 633 Kč

Tabulka č. 5

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pojistné na obyvatele k průměrné mzdě	2,01 %	1,94 %	1,89 %	2,00 %	1,90 %	1,96%

Tabulka č. 6

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Podíl pojistného za ŽP na	1,57 %	1,50 %	1,47 %	1,53 %	1,52 %	1,53%
Z toho						
Jednorázové pojistné	0,51 %	0,41 %	0,39 %	0,48 %	0,45 %	0,48%
Běžně placené pojistné	1,06 %	1,09 %	1,08 %	1,05 %	1,07 %	1,05%

Tabulka č. 7

Trh podle předepsaného pojistného nominálně roste, avšak zaostává za růstem HDP a mezd. Vzhledem k významu pojištění pro tvorbu rezervních zdrojů zejména směrem k důchodovým potřebám obyvatelstva, a k vytváření rezerv na náhlé a nečekané události, které mohou narušit financování domácností, jde o trend, který není potěšitelný.

Všechny pojišťovny v pořadí podle roku 2009

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Česká pojišťovna	36,10%	33,40%	28,00%	25,20%	25,00%	22,99%
Kooperativa pojišťovna	12,40%	13,40%	13,30%	12,80%	13,20%	13,01%
Pojišťovna České spořitelny	7,40%	5,40%	9,30%	11,90%	11,70%	11,69%
ING životní pojišťovna	12,10%	12,50%	12,60%	13,50%	14,00%	10,39%
ČSOB pojišťovna	7,70%	8,80%	9,40%	10,10%	9,60%	9,41%
Komerční pojišťovna	6,40%	5,40%	5,00%	3,50%	3,00%	7,71%
Allianz pojišťovna	3,90%	4,30%	4,50%	4,80%	4,80%	5,05%
Generali pojišťovna	2,80%	3,50%	4,20%	4,40%	4,60%	4,27%
AXA (Winterthur)	2,60%	3,30%	3,10%	3,10%	2,60%	3,53%
Amcico AIG Life	3,80%	3,80%	3,60%	3,30%	3,30%	3,13%
Česká podnikatelská pojišťovna	1,80%	2,00%	2,30%	2,30%	2,50%	2,84%
Uniqa pojišťovna	1,20%	1,40%	1,80%	2,10%	2,10%	2,02%
Aviva, životní pojišťovna	1,30%	1,70%	1,50%	1,50%	1,60%	1,35%
Aegon, pojišťovna	0,00%	0,00%	0,20%	0,40%	0,60%	1,13%
Victoria Volksbanken, pojišťovna	0,30%	0,40%	0,30%	0,40%	0,50%	0,55%
Wüstenrot, životní pojišťovna	0,00%	0,40%	0,40%	0,40%	0,50%	0,49%
Pojišťovna Cardif	0,20%	0,30%	0,40%	0,40%	0,40%	0,42%
Hasičská vzájemná pojišťovna	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%
MAXIMA pojišťovna	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Tabulka č. 9 – Vývoj tržních podílů podle předepsaného pojistného

Zdroj: ČAP

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TOP 1	36,10%	33,40%	28,00%	25,20%	25,00%	22,99%
TOP 2	48,50%	46,90%	41,20%	38,70%	39,00%	36,00%
TOP 5	63,70%	73,60%	72,50%	73,40%	73,50%	67,39%
TOP 10	95,10%	93,80%	93,00%	92,60%	91,90%	91,18%

Tabulka č. 8 – Rozdělení pojišťoven do skupin podle pořadí v jednotlivých letech

Zdroj: data ČKP - vlastní výpočet

Vedoucí pojistitel ztrácí tržní podíl. Propad je pozvolný a dlouhodobý. Hlavním důvodem se jeví nevýrazné postavení v „podílu na přírůstku trhu“. Jde zřejmě o kombinaci dožití pojistných smluv za běžně placené pojistné a skutečnosti, že nové prodeje (produkce) neodpovídají celkovému tržnímu podílu. Vedoucí pojistitel zřejmě nezachytil strukturální změnu v prodeji běžně placeného pojistného, kdy kapitálové pojištění je nahrazováno investičním pojištěním. V rychle rostoucím segmentu investičního životního pojištění zaujímá až 7 pozici a v prodeji jednorázového pojistného čtvrtou pozici.

V roce 2009 došlo k podstatné změně v tom, že trh na úrovni TOP 5, kde předcházející 4 roky posiloval koncentraci, velmi rychle dekoncentroval. Je zřejmé, že konkurence od spodu zesílila a v tržním podílu oslabila celá první pětka pojišťoven.

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
VIG	14,2 %	15,4 %	15,6 %	15,1 %	28,8 %	27,44%
Generali/PPF holding ¹	38,9 %	36,9 %	32,1 %	29,6 %	29,6 %	27,36%
celkem	53,1 %	52,3 %	47,7 %	44,6 %	58,4 %	54,80%

Tabulka č. 10 – Propojené skupiny
Zdroj: Data ČAP, vlastní výpočet

Na trhu působí dvě propojené skupiny, VIG a Generali/PPF z dosavadních výsledků se jeví, že existence těchto skupin nevedla k zásadní změně podílů na trhu. Růst VIG v roce 2008 jde na vrub akvizice pojišťovny České spořitelny, spojení Generali a ČP pak znamenalo udržení společného tržního podílu. V roce 2009 obě skupiny na tržním podílu ztratili, ale i přes ztrátu více než jednoho procentního bodu na tržním podílu se VIG vyhoupl před Generali/PPF holding o 0,08%.

Je zřejmé, že společnosti doposud neoperují na trhu s propojenými strategiemi, které by negativně ovlivnily postavení ostatních pojistitelů.

Graf č. 3 – Pohyby na trhu
Zdroj: ČAP

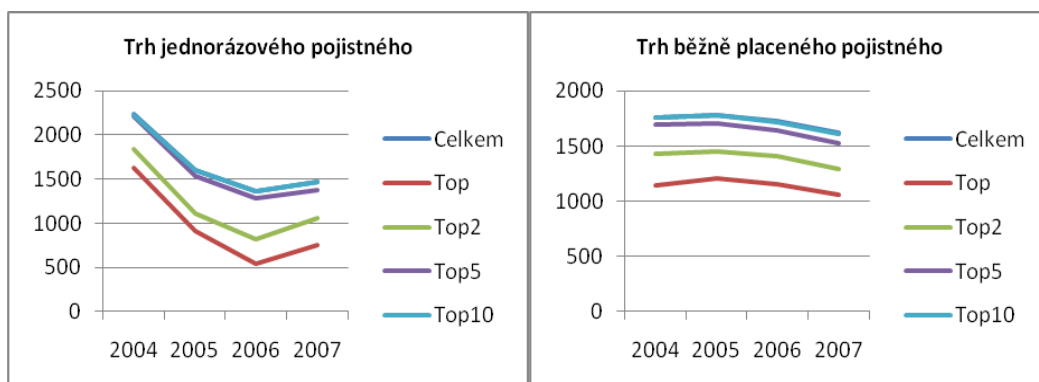
Tento graf znázorňuje na jedné straně přírůstky předepsaného pojistného těch pojišťoven, které zaznamenaly růst a na záporné straně ztráty těch pojišťoven, které v jednotlivých letech zaznamenaly pokles předepsaného pojistného. Je vidět, že po turbulentních letech 05 a 06, kdy některé pojišťovny

¹ Skupina Generali/PPF holding vznikla v roce 2007 – v předcházejících letech jde o součet čísel dvou nezávislých společností a jejich součet má pouze informativní charakter

masivně ztrácely tržby, dochází ke stabilizaci. (je nutno podotknout, že Česká pojišťovna přechodem vykazování na IFSR v roce 2005 snížila své předepsané pojistné o více než 1,5 mld. Kč oproti metodice používané v CAS). V roce 2009 nastala další silná turbulence na trhu, kdy došlo k dalšímu přerozdělování trhu v oblasti produktů za jednorázové pojistné. Komerční pojišťovna dosáhla meziročního přírůstku přes 2,8 mld. Kč, naopak ING pojišťovna meziročně ztratila více než 1,7 mld. Kč.

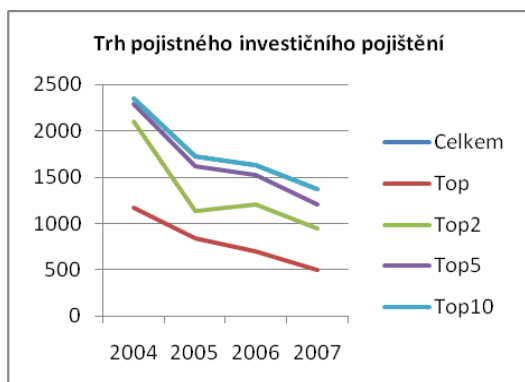
3.1.2. Vývoj konkurence na trhu životního pojištění

O zdraví konkurenčního prostředí na trhu nejlépe vypovídá Herfindálův index, který se ve sledovaném období vyvíjel takto pro jednotlivé druhy životního pojištění:

Graf č. 4

Graf č. 5

Graf č. 6

Je zjevné, že i přes drobné výkyvy index klesá. Trh se dekoncentruje a vytváří se silně konkurenční prostředí.

3.2. Trh životního pojištění podle jednotlivých druhů

V dalším oddíle jsme se zaměřili na jednotlivé druhy životního pojištění, protože v nich dochází k rozdílnému vývoji jak v předepsaném pojistném, tak i v pozici jednotlivých pojišťoven. Z předcházející kapitoly víme, že největší konkurence se odehrává na trhu investičního životního pojištění, protože Herfindálův index je nejnižší a má prudce klesající hodnotu.

Trh jsme rozdělili do dvou skupin:

- a) Trh jednorázového pojistného - jde o pojistné produkty, které jsou sjednávány za jednorázové pojistné, nebo o předepsané pojistné, které je jednorázově vkládáno k produktům za běžné pojistné
- b) Trh běžně placeného pojistného – jde o produkty za běžné pojistné (měsíční, čtvrtletní, pololetní roční)
- c) Zvlášť se speciálně věnujeme kapitálovému pojištění a investičnímu pojištění

3.2.1. Pojištění za jednorázové pojistné

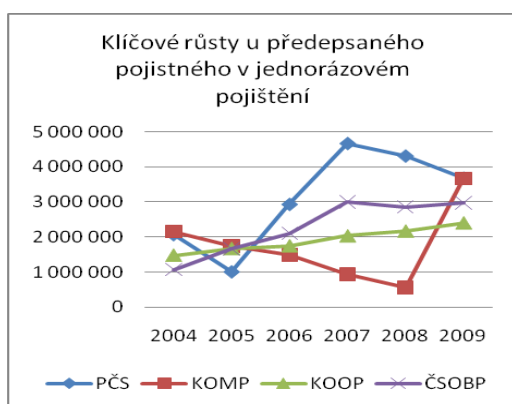
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pojišťovna České spořitelny	2 075 034	1 016 052	2 935 944	4 667 966	4 312 619	3 682 617
Komerční pojišťovna	2 152 506	1 735 666	1 493 461	934 202	563 792	3 669 481
ČSOB pojišťovna	1 070 835	1 668 991	2 103 813	2 992 747	2 855 216	2 976 860
Kooperativa pojišťovna	1 473 805	1 670 060	1 743 479	2 030 042	2 169 153	2 403 175
Česká pojišťovna	5 818 438	3 729 971	1 408 308	1 462 626	1 693 351	1 628 996
Allianz, pojišťovna	264 834	365 329	512 793	905 216	873 796	1 160 206
AXA, životní pojišťovna	348 877	691 088	618 184	735 777	312 665	732 757
Česká podnikatelská pojišťovna	246 085	296 128	468 692	545 337	618 646	725 610
ING životní pojišťovna	333 047	424 249	515 845	1 715 550	2 159 280	578 318
Aegon, životní pojišťovna	0	0	46 780	133 743	72 044	179 750
Generali pojišťovna	242 034	313 658	377 280	440 256	352 432	150 581
Victoria pojišťovna	7 155	10 667	6 628	53 292	85 897	126 306
Uniq pojišťovna	45 006	50 070	56 499	78 993	80 286	89 297
Amcico AIG Life	176 670	102 982	57 507	93 054	121 648	81 654
Aviva, životní pojišťovna	140 530	271 098	195 257	191 998	202 345	69 492
Wüstenrot, životní pojišťovna	52 244	29 223	39 153	40 990	33 063	54 879
Celkem	14 447 100	12 375 232	12 579 623	17 021 789	16 506 233	18 309 979

Tabulka č. 11 – Pořadí pojišťoven podle předepsaného pojistného v pojištěních za jednorázové pojistné
Zdroj: ČAP

V tis. Kč

Postavení jednotlivých subjektů se v čase mění. Česká pojišťovna po významném propadu v letech 2006 a 2007 předepsané pojistné z životního pojištění za jednorázové pojistné stabilizovala zhruba na třetině předcházejících tržeb a naopak na přední pozici tržního podílu se dostávají pojišťovny využívající bankovní síť. Meziroční pohyby jsou významné. Klíčové je, jak se té které pojišťovně podaří nastavit produkty v konkurenci se spořicími produkty ostatních finančních institucí,

Pro pojistný trh je příznivá zpráva v tom, že po mírném propadu pojistného v roce 2008 došlo v roce 2009 k zajímavému růstu

Graf č. 7

Zdroj: ČAP

V tis. Kč

Graf č. 8

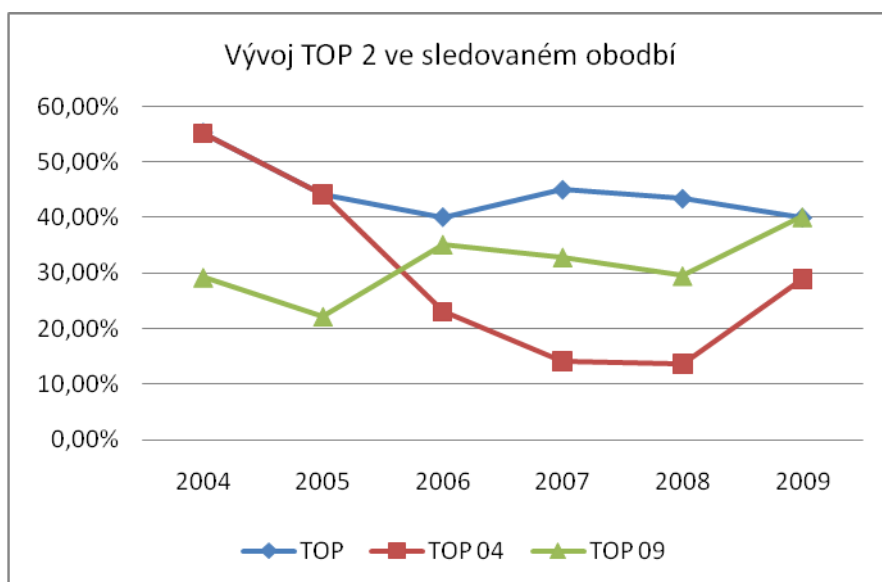
Zdroj: ČAP

V tis. Kč

Grafy 7 a 8 znázorňují nejvýznamnější změny na trhu jednorázového pojistného. Nárůsty zaznamenaly PCS a ČSOB, tedy pojišťovny, které využívají k prodeji také bankovní přepážky, a do roku 2008 také ING, která masivně podporovala svůj produkt Oranžové konto, které přímo konkuruje nepojišťovacím spořicími produktům. V roce 2009 však zaznamenal prudký propad v předepsaném pojistném. Pojišťovna Kooperativa těžila zejména ze spolupráce se sesterskou společností Kapitól a využívá celkově dobrého vnímání své značky (viz soutěž Pojišťovna roku 2008, 2009).

Bankovní domy mohou při prodeji tohoto pojištění využít informací o zákazníkovi, o jeho stavech účtů a znají a lépe rozumějí klientům v nakládání s již existujícími úsporami, které maturují v jiných produktech. Jejich pozice v tomto druhu pojištění proto není překvapující. Je zajímavé, že se mezi úspěšné nezařadila Komerční pojišťovna. Naopak ta spolu s Českou pojišťovnou zaznamenala největší pokles. Důvody poklesu v tržním podílu nejsou zřejmé, lze spekulovat, že se tyto pojišťovny orientovaly na prodej jiných ziskovějších produktů.

Skutečnost, že dochází k zásadním, průběžným změnám na tomto trhu dokresluje graf č. 8 o vývoji TOP 2 (kdy se právě Česká pojišťovna a Komerční pojišťovna – TOP 2 v roce 2004 propadly k 10 % v roce 2008 a v roce 2009 se díky KP dostaly k 30%).

Graf č. 9 – Vývoj TOP 2 ve sledovaném období
Zdroj: ČAP

3.2.2. Pojištění za běžně placené pojistné

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Běžně placené pojistné	29 753 864	32 541 971	34 653 209	37 100 175	39 523 251	40 844 030
Meziroční vývoj		9,4%	6,5%	7,1%	6,5%	3,3%

Tabulka č. 12 – Vývoj předepsaného pojistného za běžně placené produkty

v tis. Kč

Zdroj: ČAP

Předepsané pojistné z běžně placených produktů vykazuje slušnou dynamiku vývoje a na rozdíl od předepsaného pojistného za jednorázové pojistné je růst kontinuální bez větších výkyvů. Je to dáno skutečností, že do předpisu každého roku přispívají všechny běžící pojistné smlouvy sjednané v minulosti a váha ročního obchodu a ani váha pojistných plnění nemohou způsobit dramatickou změnu ve vývoji. V roce 2009 došlo k mírnému zpomalení, zřejmě v důsledku hospodářské recese, ale rok 2010 indikuje návrat k růstové dynamice.

Pořadí pojišťoven podle podílu na trhu v běžně placeném pojištění
(řazeno podle předepsaného pojistného v roce 2009)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Česká pojišťovna	10 073 703	11 284 432	11 799 250	12 101 108	12 363 759	11 971 475
ING životní pojišťovna	4 992 189	5 174 412	5 422 803	5 550 972	5 743 474	5 566 772
Kooperativa pojišťovna	3 987 255	4 366 670	4 528 896	4 871 238	5 242 911	5 292 956
Pojišťovna České spořitelny	1 190 540	1 424 288	1 467 740	1 732 910	2 280 544	3 173 196
ČSOB pojišťovna	2 317 965	2 289 611	2 328 502	2 428 060	2 566 587	2 587 516
Generali pojišťovna	981 396	1 242 414	1 587 414	1 925 985	2 247 899	2 433 536
Allianz pojišťovna	1 444 431	1 548 322	1 629 627	1 701 976	1 800 089	1 826 195
Amcico AIG life	1 479 620	1 606 659	1 658 359	1 704 111	1 747 823	1 771 597
AXA životní pojišťovna	780 008	797 692	852 131	1 168 353	1 160 293	1 357 824
Uniq pojišťovna	486 435	590 100	788 318	1 029 170	1 099 766	1 107 218
Česká podnikatelská pojišťovna	556 584	592 636	614 127	669 928	780 987	952 468
Komerční pojišťovna	652 131	695 354	878 898	952 668	897 714	888 892
Aviva pojišťovna	411 903	474 230	529 646	596 494	681 282	727 754
Aegon životní pojišťovna	0	0	53 121	99 503	256 014	491 612
Pojišťovna Cardif	96 260	127 221	169 814	203 395	234 842	247 103
Wüstenrot životní pojišťovna	155 960	161 596	172 998	191 609	221 880	236 561
Victoria Volksbanken pojišťovna	130 893	150 138	156 493	164 386	183 411	198 581
Hasičská vzájemná pojišťovna	16 591	16 196	15 072	8 309	13 008	11 846
MAXIMA pojišťovna					968	928
Celkem	29 753 864	32 541 971	34 653 209	37 100 175	39 523 251	40 844 030

Tabulka č. 13 v tis. Kč
Zdroj: ČAP

Trhu dominuje Česká pojišťovna, jejíž tržby z tohoto pojištění jsou více než dvojnásobné, než v pořadí druhé ING pojišťovny. Podíváme-li se na trh z hlediska participace jednotlivých subjektů na přírůstku trhu (viz tabulka 14), dostáváme jiný pohled úspěšnosti. V roce 2009 trh narostl o téměř 1,9 mld. Kč. Vedle toho některé pojišťovny snížily předepsané pojistné o více než 570 mil. Kč. Na růstu trhu nejvíce, tak jako v předešlém roce participovala Pojišťovna České spořitelny, následována menšími hráči na trhu, Aegon pojišťovnou a AXA pojišťovnou. Vzhledem k tomu, že jde o běžně placené pojistné, vytvářejí si vítězné pojišťovny dobrý základ do budoucích let. Naopak Česká pojišťovna, která trhu v předepsaném pojistném dominuje, ztrácí a viditelně uvolňuje trh.

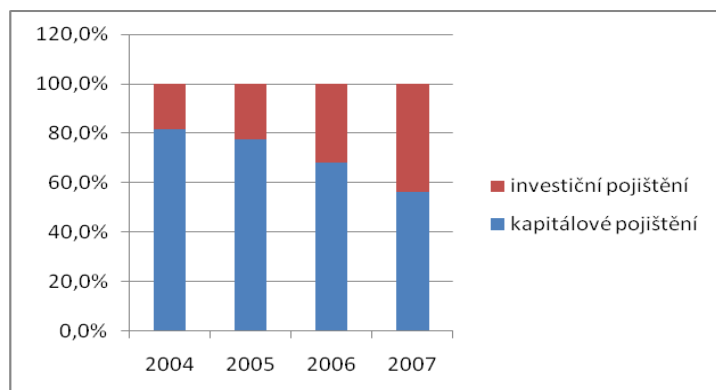
Pojišťovna	2005	2006	2007	2008	2009
Pojišťovna České spořitelny	8,40%	2,10%	10,80%	20,40%	67,59%
Aegon životní pojišťovna	0,00%	2,50%	1,90%	5,80%	17,84%
AXA životní pojišťovna	0,60%	2,60%	12,90%	-0,30%	14,96%
Generali pojišťovna	9,40%	16,30%	13,80%	12,00%	14,06%
Česká podnikatelská pojišťovna	1,30%	1,00%	2,30%	4,10%	12,98%
Kooperativa pojišťovna	13,60%	7,70%	14,00%	13,90%	3,79%
Aviva životní pojišťovna	2,20%	2,60%	2,70%	3,20%	3,52%
Allianz pojišťovna	3,70%	3,90%	3,00%	3,70%	1,98%
Amcico AIG life	4,60%	2,40%	1,90%	1,90%	1,80%
ČSOB pojišťovna	-1,00%	1,80%	4,10%	5,20%	1,58%
Victoria Volksbanken pojišťovna	0,70%	0,30%	0,30%	0,70%	1,15%
Wüstenrot životní pojišťovna	0,20%	0,50%	0,80%	1,20%	1,11%
Pojišťovna Cardif	1,10%	2,00%	1,40%	1,20%	0,93%
Uniqa pojišťovna	3,70%	9,40%	9,80%	2,60%	0,56%
Hasičská vzájemná pojišťovna	0,00%	-0,10%	-0,30%	0,20%	-0,09%
Komerční pojišťovna	1,60%	8,70%	3,00%	7,20%	-0,67%
ING životní pojišťovna	6,50%	11,80%	5,20%	7,20%	-13,38%
Česká pojišťovna	43,40%	24,40%	12,30%	9,80%	-29,70%

Tabulka č. 14

Zdroj:

Ve svém výsledku je rok 2007 na trhu BP přelomový, protože poprvé se do role nejvíce rostoucího na bázi meziročního přírůstku dostává jiná pojišťovna, nežli leader tohoto trhu. V roce 2008 se leader propadá dokonce na čtvrté místo s podílem na přírůstku menším než 10 % a v roce 2009 mu patří poslední pozice se záporným podílem na růstu trhu.

Klíč k pochopení této změny tržního vývoje nalezneme při podrobnějším pohledu na rozpad pojistného mezi kapitálové a investiční produkty (viz dále).

Graf č. 10 – Podíl předepsaného pojistného z kapitálového a investičního pojištění

Zdroj: ČAP

V prvních letech nového tisíciletí se na trhu s větší razancí začaly uplatňovat investiční produkty, které postupně nahrazují produkty kapitálové. Investiční pojištění zaujímalo v roce 2004 18% podíl na předepsaném pojistném a v roce 2007 již 44% a objem kapitálového pojistného se absolutně, ve stejném období, snížil o 3 mld. Kč. Pokles postihl zejména leadera trhu, kterému se nepodařilo nahradit výpadek v kapitálovém pojištění příjmy z pojištění investičního. Na trhu investičního pojištění se uplatnili noví hráči, zejména ING pojišťovna a Pojišťovna ČS.

Důvody této strukturální změny můžeme hledat jednak v modernosti investičních produktů, které klientům umožňují v průběhu trvání pojištění měnit pojištěná rizika v pojistné smlouvě a také sami rozhodovat do kterých investičních nástrojů své zdroje umístí.

Dalším důvodem je jistě i skutečnost, že investiční pojištění, díky konstrukci poplatků a poplatkové strategii pojistitelů klade větší důraz na obchodní náklady a tato pojištění jsou pro distributory příznivější.

Nemalou roli v rozvoji investičního pojištění sehrála také vlna optimistického očekávání "v trvalý růst investic do podílových fondů".

Pojistitelé a distributoři produktů se zřejmě orientují na deklaraci výnosu, namísto složitého vysvětlování krytí rizika a tvorby vlastního kapitálu pod ochranou pojištění. Pojištění se tak dostává do přímé konkurence s finančními produkty, které nekryjí klientovo riziko, a to pak může být jedna z příčin obecné stagnace životního pojištění.

3.3. Kapitálové životní pojištění²

Rok	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné	26 594 123	25 879 297	24 044 706	23 575 964
Meziroční vývoj		-2,7%	-7,1%	-1,9%

Tabulka č. 15 – Předepsané pojistné za kapitálové pojištění
Zdroj: ČAP

v tis. Kč

Z vývoje je zřejmé, že kapitálové pojištění je na trhu v útlumu. Předepsané pojistné klesá. Hlavním zdrojem tržeb jsou existující pojistné smlouvy. Můžeme než spekulovat, zda za poklesem prodejů tohoto druhu pojištění stojí opravdový nezájem klientů o kapitálové produkty, nebo zda důvod poklesu leží v distribuci.

² Pro kapitálové pojištění nebyly v době zpracování analýzy k dispozici data za rok 2008, proto je analýza omezena pouze do roku 2007

Pořadí pojišťoven na trhu kapitálového pojištění
(řazeno podle předepsaného pojistného v roce 2008)

Rok	2004	2005	2006	2007
Česká pojišťovna	10 629 313	9 822 678	7 791 436	7 181 105
Kooperativa pojišťovna	3 046 429	3 732 760	3 539 883	3 313 935
ČSOB pojišťovna	2 357 989	2 148 519	2 256 835	2 638 344
ING životní pojišťovna	2 238 330	2 199 818	2 171 567	2 004 660
Pojišťovna České spořitelny	573 840	458 123	631 547	1 585 259
Amcico AIG Life	1 480 774	1 516 218	1 527 008	1 507 213
Komerční pojišťovna	2 555 525	2 182 433	2 184 112	1 498 525
Česká podnikatelská pojišťovna	761 690	834 121	925 775	928 086
Generali pojišťovna	813 187	909 580	925 067	873 545
Allianz pojišťovna	841 942	768 841	748 963	723 919
Uniq pojišťovna	457 557	534 519	606 092	666 886
AXA životní pojišťovna	560 620	522 927	495 326	427 008
Victoria Volksbanken pojišťovna	120 382	125 117	123 377	118 411
Wüstenrot životní pojišťovna	147 972	114 985	106 644	100 382
Hasičská vzájemná pojišťovna	8 573	8 658	8 140	4 448
Aegon životní pojišťovna	0	0	2 934	4 238
Celkem	26 594 123	25 879 297	24 044 706	23 575 964

Tabulka č. 16
Zdroj: ČAP

V tis. Kč

Vývoj tržních podílů v kapitálovém pojištění podle předepsaného pojistného
(řazeno podle rok 2007)

Rok	2004	2005	2006	2007
Česká pojišťovna	39,97 %	37,96 %	32,40 %	30,46 %
Kooperativa	11,46 %	14,42 %	14,72 %	14,06 %
ČSOB pojišťovna	8,87 %	8,30 %	9,39 %	11,19 %
ING životní pojišťovna	8,42 %	8,50 %	9,03 %	8,50 %
Pojišťovna České spořitelny	2,16 %	1,77 %	2,63 %	6,72 %
Amcico AIG Life	5,57 %	5,86 %	6,35 %	6,39 %
Komerční pojišťovna	9,61 %	8,43 %	9,08 %	6,36 %
Česká podnikatelská pojišťovna	2,86 %	3,22 %	3,85 %	3,94 %
Generali pojišťovna	3,06 %	3,51 %	3,85 %	3,71 %
Allianz pojišťovna	3,17 %	2,97 %	3,11 %	3,07 %
Uniq pojišťovna	1,72 %	2,07 %	2,52 %	2,83 %
AXA životní pojišťovna	2,11 %	2,02 %	2,06 %	1,81 %
Victoria Volksbanken pojišťovna	0,45 %	0,48 %	0,51 %	0,50 %
Wüstenrot životní pojišťovna	0,56 %	0,44 %	0,44 %	0,43 %
Hasičská vzájemná pojišťovna	0,03 %	0,03 %	0,03 %	0,02 %
Aegon životní pojišťovna	0,00 %	0,00 %	0,01 %	0,02 %

Tabulka č. 17
Zdroj: ČAP

Předepsané pojistné z kapitálového pojištění na trhu klesá. I přes výrazný pokles jak předepsaného pojistného tak i tržního podílu, drží Česká pojišťovna vedoucí pozici v tomto druhu pojištění. Za povšimnutí stojí rychlý nárůst tržního podílu u pojišťovny České spořitelny.

3.4. Investiční životní pojištění

Rok	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné	6 051 612	7 515 060	11 336 077	18 389 585
Meziroční vývoj		24,2%	50,8%	62,2%

Tabulka č. 18 - Vývoj předepsaného pojistného za investiční pojištění
Zdroj: ČKP

v tis. Kč

Produkty patřící do této skupiny pojištění zaznamenaly velký rozmach. Oproti roku 2004 se trh v roce 2007 více než ztrojnásobil. Hledání důvodů úspěšnosti můžeme spatřovat v rozvoji MLM sítí a jejich schopnosti právě tento druh pojištění úspěšně distribuovat. Dále pak za úspěchem stojí již zmiňovaná víra v bezproblémový růst podílových fondů a z něj plynoucí vyšší výnos pro klienta, nežli z kapitálových pojištění.

Pojišťovny byly jedni z prvních, kdo prostřednictvím pojistných produktů vytvořil podmínky pro zapojení drobných privátních klientů do pravidelného kolektivního investování. Na druhé straně investiční produkty kladou velký důraz na možnosti zhodnocení a potlačují rizikovou povahu životního pojištění. Pojistná částka pro případ dožití není stanovena a záleží na konkrétní výkonnosti aktiv, které klient ve své pojistce zvolí. Pojistná částka pro případ smrti je stanovována ve volitelné výši, která u některých pojišťoven je spíše jen symbolická.

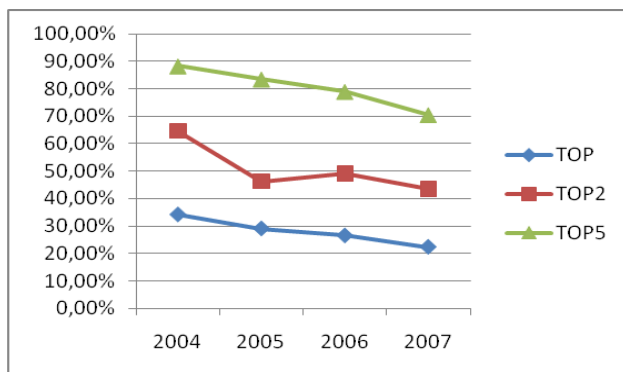
Pořadí pojišťoven na trhu investičního pojištění podle předepsaného pojistného (řazeno podle výsledků roku 2008)

Rok	2004	2005	2006	2007
ING životní pojišťovna	1 845 287	2 182 168	2 556 852	4 102 966
Pojišťovna České spořitelny	2 067 294	1 296 232	3 003 206	3 888 433
ČSOB pojišťovna	311 348	1 137 294	1 534 196	2 197 172
AXA životní pojišťovna	538 153	945 983	945 146	1 447 778
Generali pojišťovna	339 688	554 173	924 348	1 340 606
Allianz pojišťovna	358 474	526 807	780 783	1 297 793
Česká pojišťovna	47 078	106 986	343 277	1 264 840
Kooperativa pojišťovna	7 346	20 402	319 965	1 263 805
Aviva životní pojišťovna	535 917	717 771	674 609	751 464
Uniq pojišťovna	1 027	27 244	155 003	355 180
Aegon životní pojišťovna	0	0	95 579	221 141
Komerční pojišťovna	0	0	3 113	135 944
Amcico AIG Life	0	0	0	82 225
Česká podnikatelská pojišťovna	0	0	0	31 298
Wüstenrot životní pojišťovna	0	0	0	8 940
Celkem	6 051 612	7 515 060	11 336 077	18 389 585

Tabulka č. 19
Zdroj: ČKP

V tis. Kč

Trhu vévodí noví leadři ING pojišťovna a Pojišťovna České spořitelny. Hledáme-li důvody jejich úspěchu, pak nacházíme kombinaci kvalitního produktu a efektivní distribuce a to jak pro individuální klientelu, tak i v rámci programů, tak i zaměstnaneckých výhod. Porovnání jejich produktů s konkurencí je uvedeno dále. K růstu předepsaného pojistného přispívá i rychlá dekoncentrace trhu (viz graf č. 11)

Graf č. 11 – Vývoj kumulovaných tržních podílů v předepsaném pojistném Investičního pojištění
Zdroj: ČKP

Zatímco v roce 2004 téměř 70 % trhu ovládaly TOP 2 pojišťovny, v roce 2007 tento tržní podíl patří pěti pojišťovnám. V běžně placeném životním pojištění rovněž dochází ke strukturálním změnám.

Atraktivita investičního pojištění pro klienty je dána zejména možností vyššího výnosu z vložené investice. Roky 2004 – 2007 a první polovina roku 2008 vykazovaly stabilní růsty investovaných prostředků do pojištění. Klienti s nečekanou bravurou přijímali investiční produkty i přes vyšší nákladovost tohoto produktu. Pojišťovny kalkulují do produktů celou řadu poplatků, které jsou v modelacích překrývány vyšší mírou výnosů z investice. Poplatková struktura je individuální a pro klienty málo čitelná.

Zhodnotili jsme modely poplatků několika pojišťoven (bez uvedení jména, protože jejich rozbor je bez znalosti použitých matematických metod spíše ilustrativní), nacházíme dva přístupy. Poplatek na pokrytí nákladů na pořízení smlouvy zatěžuje pojistné v prvních letech nečekaně vysokým procentem, nebo poplatek je relativně malý, ale uplatňuje se na hodnotu veškerého kapitálu, který dané pojistné smlouvě náleží. Ve svém výsledku klient nominálně odvede pojistiteli až tříleté pojistné k pokrytí jeho nákladů.

4. Pojištění za jednorázové pojistné

Celkový vývoj jednorázového pojistného je velmi zajímavý. Pojistné absolutně roste, ovšem vcelku nepravidelně. Po celkem stabilním vývoji v období od roku 2005 do třetího čtvrtletí roku 2007 přichází etapa turbulentních výkyvů. Zatímco v rámci prvního zmíněného období je variační rozpětí 1274380 Kč a výběrová směrodatná odchylka činí 472188 Kč, pak v druhém intervalu se jedná o rozpětí 4480490 Kč a kvadratickou chybu 1 492 200 Kč. Celkově je relativní variabilita vyjádřená pomocí variačního koeficientu ve výši 32,59 %.

Graf 12: Vývoj jednorázově placeného pojistného na životní pojištění v období 1.Q/2005 - 1.Q/2010
Zdroj:

4.1. Sezónní dekompozice

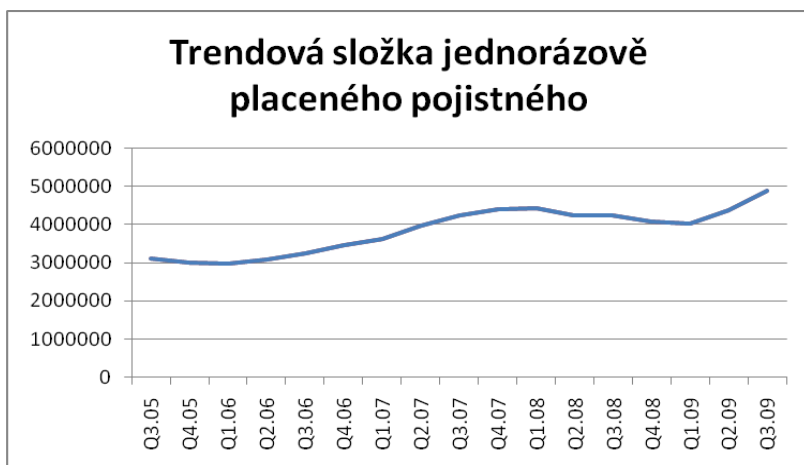
Jelikož výkyvy v jednorázově placeném pojistném jsou v průběhu roku vysoké, byla provedena sezónní dekompozice časové řady jednorázového pojistného. Ze čtvrtletních údajů byla kvantifikována nejen sezónní složka, ale zároveň pomocí čtyřčlenných centrovaných klouzavých průměrů i složka trendová.

V prvním pololetí roku se pojistné pohybuje pouze velice mírně pod normálem, ovšem ve třetím čtvrtletí je v průměru již téměř o 20 % nižší než dlouhodobý normál, což absolutně znamená 717 899 Kč. V posledním čtvrtletí je výběr naopak o více než 25 % vyšší, což znamená 1 018 960 Kč. Údaje shrnuje následující tabulka.

	Sezónní index	Sezónní rozdíl
1. čtvrtletí	95,1448	-176 878
2. čtvrtletí	97,1445	-124 182
3. čtvrtletí	81,8752	-717 899
4. čtvrtletí	125,8360	1 018 960

Tabulka 20: Sezónní indexy a rozdíly jednorázově placeného pojistného na životní pojištění
Zdroj:

Trendová složka se při vyjádření pomocí klouzavých průměrů jeví úplně jinak, než kdybychom zvolili například trend lineární. Opět se potvrzuje úvodní tvrzení, že vývoj by byl vcelku stabilní, nebýt roku 2008, kdy je zřetelná stagnace či spíše mírný pokles v tomto druhu pojištění. Od roku 2009 výběr jednorázově placeného pojistného opět značně roste.

Graf 13: Trendová složka jednorázově placeného pojistného za sledované období

4.2. Vztah k úrokovým sazbám

V případě jednorázově placeného pojistného je možná úvaha o propojení jeho výběru s výší úrokových sazeb v ekonomice. Pro ověření tohoto předpokladu bylo zvoleno metody regresní analýzy. Za úrokovou sazbu byla vybrána dvoutýdenní repo sazba České národní banky, od které se odvíjejí i zbývající významné úrokové sazby.

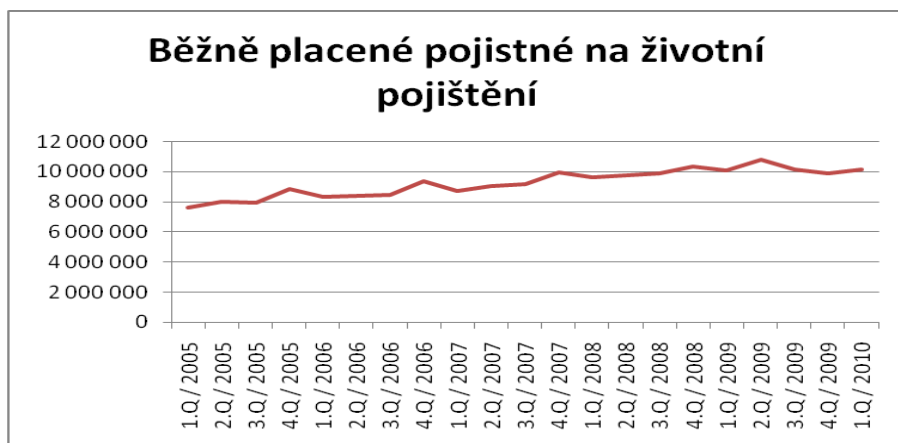
Výsledek analýzy ukázal, že hypotéza o determinaci vybraného jednorázově placeného pojistného na úrokové sazbě v ekonomice nebyla prokázána. Tato hypotéza nebyla potvrzena ani na hladině významnosti 60 %.

	Součet čtverců	Stupně volnosti	Průměr čtverců	F-test	Hladina významnosti
Model	473280000000	1	473280000000	0,27	0,61
Reziduální	33103900000000	19	1742310000000		
Celkem	33577200000000	20			

Tabulka 21: Analýza rozptylu pro vybraný regresní model
Zdroj:

5. Běžně placené pojistné

Běžně placené pojistné oproti svému protějšku naopak vykazuje vcelku stabilní vývoj. Ačkoliv jsou variační rozpětí i výběrová směrodatná odchylka absolutně poměrně vysoké (3 197 740 Kč, resp. 895 880 Kč), tak relativně se nejedná o příliš velké výkyvy. Variační koeficient za sledované období dosáhl pouze 9,68 %.

Graf 14: Vývoj běžně placeného pojistného na životní pojištění v období 1.Q/2005 - 1.Q/2010

5.1. Sezónní dekompozice

Z hlediska sezónnosti časová řada běžně placeného pojistného také nevykazuje příliš vysoké hodnoty oproti pojistnému jednorázovému. Za pomoci stejné metodiky jako u pojištění jednorázově placeného byly zjištěny následující údaje.

	Sezónní index	Sezónní rozdíl
1. čtvrtletí	97,9212	-197 610
2. čtvrtletí	99,8021	-3 835
3. čtvrtletí	97,8755	-191 692
4. čtvrtletí	104,4010	393 137

Tabulka 22: Sezónní indexy a rozdíly běžně placeného pojistného na životní pojištění

Zdroj:

Jak je zřejmé dochází k určitému navýšení tržeb v posledním čtvrtletí roku. Toto zvýšení však není nijak výrazné a dosahuje průměrně pouhých 4,4 %, což absolutně představuje o 393 137 Kč vyšší výběr oproti dlouhodobému normálu.

Trendovou složku pak můžeme opět vyjádřit pomocí čtyřčlenných centrovaných klouzavých průměrů. Na následujícím grafu je možné vidět, že pojistné kontinuálně roste až do prvního čtvrtletí roku 2009. Od tohoto období zaznamenává mírný pokles.

Graf 15: Trendová složka jednorázově placeného pojistného za sledované období (klouzavé průměry)
Zdroj:

K vystihnutí trendu je však vhodný i klasický lineární model, který vystihuje danou časovou řadu z téměř 85 %. Ačkoliv i jiné trendové funkce vykazují vysokou hodnotu indexu determinace, lze považovat lineární funkci za nejvhodnější. Je zřejmé, že tento model předpokládá stálý nárůst vybraného pojistného.

Graf 16: Trendová složka jednorázově placeného pojistného za sledované období (lineární trend)

6. Pohled na vybrané pojišťovny

V této kapitole se zaměříme na porovnání vybraných pojišťoven. Z hlediska významnosti role na trhu jsme vybrali:

1. Kooperativa pojišťovny
2. Pojišťovna České spořitelny
3. ING životní pojišťovny
4. ČSOB pojišťovny

Mezi vybrané pojišťovny patřila také Česká pojišťovna, ale ta v roce 2005 začala vykazovat své výsledky v IFRS (mezinárodní účetní standardy) a z výročních zpráv této společnosti se nám nepodařilo získat porovnatelné údaje s ostatními. Proto jsme ji z porovnání museli vyřadit.

Porovnání pojišťoven jsme zpracovali na základě analýzy informací obsažených ve výročních zprávách za jednotlivé roky tak, jak je jednotlivé pojišťovny zveřejnily. V době zpracování analýzy byly k dispozici výroční zprávy do roku 2007

Kooperativa pojišťovna

Rok	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné (pojistné)	5 461	6 036	6 272	6 901
Podíl jednorázového pojistného na předpise	27,6 %	27,7 %	27,8 %	29,4 %
Pojistné plnění	968	723	1 372	2 459
Pořizovací náklady (PN)	1 325	1 324	1 306	1 688
Výsledek technického účtu životního pojištění (VTUŽP)	178	260	855	538
Rezerva pojistného životního pojištění (RPŽP)	9 050	12 359	15 574	17 934
<i>PN/pojistné</i>	24,3 %	21,9 %	20,8 %	24,5 %
<i>PN/Přírůstek RPŽP</i>	<i>n/a</i>	32,8 %	28,5 %	35,0 %
<i>VTUŽP/ pojistné</i>	3,3 %	4,3 %	13,6 %	7,8 %
<i>VTUŽP/RPŽP</i>	2,0 %	2,1 %	5,5 %	3,0 %

Tabulka č. 23

Zdroj: Výroční zprávy společnosti

Vývoj této společnosti je v životním pojištění konzistentní, společnost udržuje svůj poměr mezi běžně placeným a jednorázovým pojistným, má vcelku stabilizované pořizovací náklady a dosahuje technického výsledku na dolní hranici srovnatelné konkurence. Dynamický rozvoj životní rezervy a sázka na běžně placené pojistné budou v budoucnosti stabilizovat její pozici.

Pojišťovna České Spořitelny

Rok	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné (pojistné)	3 265	2 414	4 403	6 401
Podíl jednorázového pojistného na předpise	66,7 %	41,6 %	66,7 %	72,9 %
Pojistné plnění	382	791	1 180	3 574
Pořizovací náklady (PN)	325	345	321	545
Výsledek technického účtu životního pojištění (VTUŽP)	145	203	359	510
Rezerva pojistného životního pojištění (RPŽP)	8 461	9 519	11 424	13 075
<i>PN/pojistné</i>	<i>10,0 %</i>	<i>14,3 %</i>	<i>7,3 %</i>	<i>8,5 %</i>
<i>PN/Přírůstek RPŽP</i>	<i>14,3 %</i>	<i>7,3 %</i>	<i>8,5 %</i>	<i>33,0 %</i>
<i>VTUŽP/ pojistné</i>	<i>4,4 %</i>	<i>8,4 %</i>	<i>8,2 %</i>	<i>8,0 %</i>
<i>VTUŽP/RPŽP</i>	<i>1,7 %</i>	<i>2,1 %</i>	<i>3,1 %</i>	<i>3,9 %</i>

Tabulka č. 24

Zdroj: Výroční zprávy společnosti

Pojišťovna České spořitelny se stala v roce 2008 členem skupiny VIG. Přinesla si s sebou silné bankovní zázemí a nepochybně i přístup k bankovním klientům. Její aktivity se orientují na jednorázové pojistné, zřejmě v minulosti využívala bankovních aktiv klientů k jejich překlápení do pojištění.

Schopnost realizovat na jednorázovém pojistném technický výsledek nad 8 % je překvapující. Otázkou je, zda do budoucna bude její bývalá matka spolupracovat při distribuci a jak se změní informační platforma o klientských aktivech v jiné finanční skupině.

ING životní pojišťovna

Rok	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné (pojistné)	5 325	5 599	5 936	7 267
podíl jednorázového pojistného na předpise	8,7 %	7,6 %	8,7 %	23,6 %
Pojistné plnění	1 759	2 116	2 411	3 044
Pořizovací náklady (PN)	365	504	674	663
výsledek technického účtu životního pojištění (VTUŽP)	955	1 136	1 138	1 152
rezerva pojistného životního pojištění (RPŽP)	14 186	15 305	16 572	17 159
<i>PN/pojistné</i>	<i>6,9 %</i>	<i>9,0 %</i>	<i>11,4 %</i>	<i>9,1 %</i>
<i>PN/Přírůstek RPŽP</i>	<i>6,9 %</i>	<i>9,0 %</i>	<i>11,4 %</i>	<i>9,1 %</i>
<i>VTUŽP/ pojistné</i>	<i>17,9 %</i>	<i>20,3 %</i>	<i>19,2 %</i>	<i>15,9 %</i>
<i>VTUŽP/RPŽP</i>	<i>6,7 %</i>	<i>7,4 %</i>	<i>6,9 %</i>	<i>6,7 %</i>

Tabulka č. 25

Zdroj: Výroční zprávy společnosti

ING životní pojišťovna se prezentuje jako stabilní pojistitel dosahující výborných výsledků jak v obchodních nákladech, tak v technickém výsledku. Společnosti ale chybí dynamika růstu v běžně placeném pojistném, které v jejím portfoliu dominuje.

Ke změně ve struktuře předepsaného pojistného došlo v roce 2007, kdy se zvýšil podíl jednorázového pojistného na celkovém předepsaném pojistném téměř o trojnásobek (z 8,7 % na 23,6 %).

ČSOB pojišťovna

Rok	2004	2005	2006	2007
Předepsané pojistné (pojistné)	3 389	3 959	4 432	5 420
Podíl jednorázového pojistného na předpise	47,5 %	42,9 %	47,5 %	55,2 %
Pojistné plnění	1 588	1 696	1 817	2 115
Pořizovací náklady (PN)	146	196	258	400
Výsledek technického účtu životního pojištění (VTUŽP)	382	-179	838	1 121
Rezerva pojistného životního pojištění (RPŽP)	12 351	13 205	13 971	14 656
<i>PN/pojistné</i>	4,3 %	5,0 %	5,8 %	7,4 %
<i>PN/Prírůstek RPŽP</i>	4,3 %	5,0 %	5,8 %	7,4 %
<i>VTUŽP/ pojistné</i>	11,3 %	-4,5 %	18,9 %	20,7 %
<i>VTUŽP/RPŽP</i>	3,1 %	-1,4 %	6,0 %	7,6 %

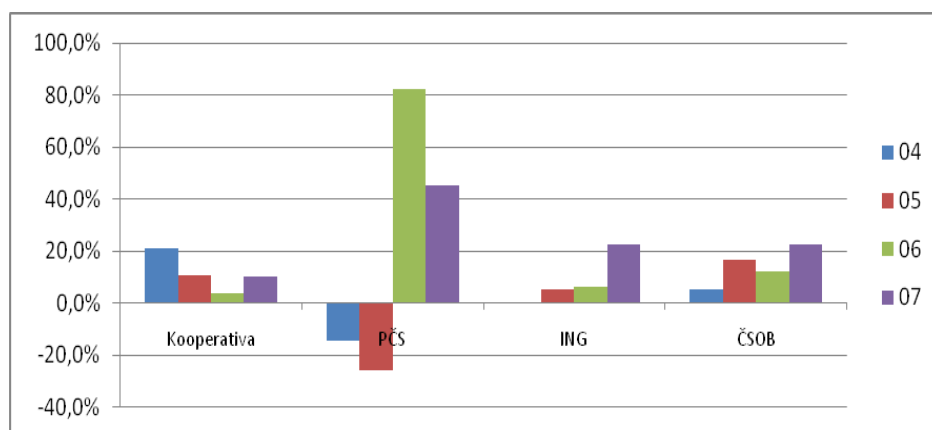
Tabulka č. 26

Zdroj: Výroční zpráva společnosti

Společnost je vázaná na banku, která obsluhuje širokou klientskou základnu fyzických osob. Má proto další potenciál k růstu, který byl i v uplynulých letech dynamický. Je patrný postupný příklon k jednorázovým produktům.

Společnost hospodáří z vcelku nízkými pořizovacími náklady, které však mají rostoucí trend a to i přesto, že v portfoliu pojišťovny roste podíl jednorázového pojištění. V posledních dvou letech společnost dosáhla unikátního výsledku technického účtu.

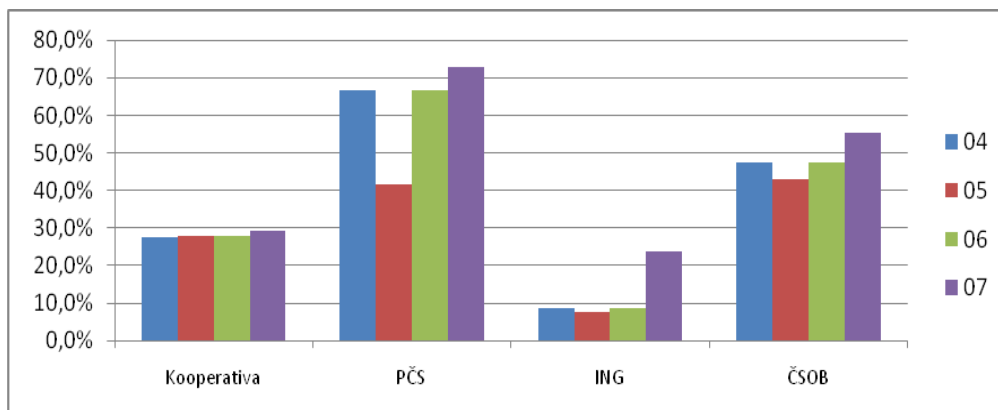
6.1. Porovnání vybraných pojistitelů

Graf č. 17 – Meziroční tempo růstu předepsaného pojistného v životním pojištění

Zpracováno z podkladů obsažených ve výročních zprávách společnosti

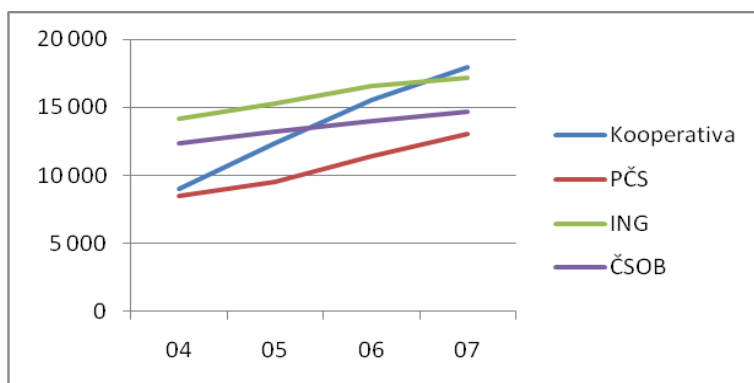
Je zjevné, že ani jeden z pojistitelů nebyl schopen vytvářet ve sledovaném období na základě vlastní strategie kontinuální růst. Trh je velmi turbulentní a je zásadně ovlivněn přístupem jednotlivých pojistitelů k distribuci produktů za jednorázové pojistné.

Graf č. 18 - Podíl jednorázového pojistného na předepsaném pojistném za životní pojištění
Zpracováno z podkladů obsažených ve výročních zprávách společností

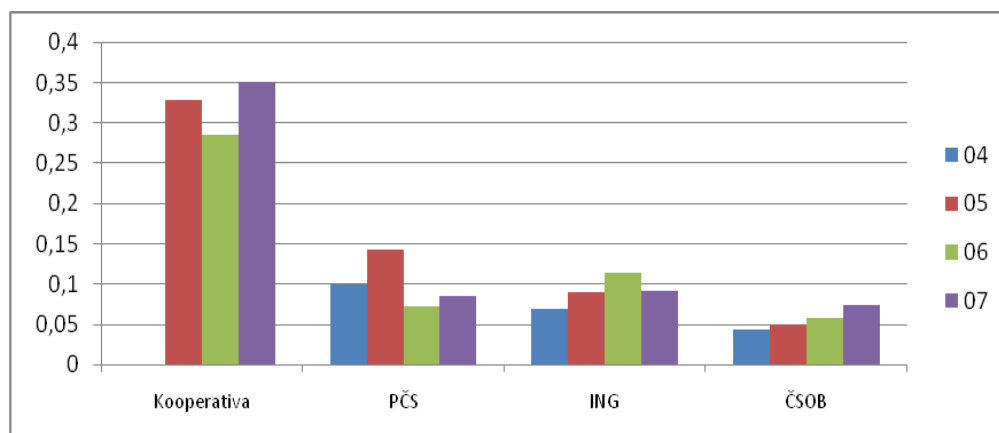
U pojišťovny České spořitelny, ING životní pojišťovny a u ČSOB pojišťovny je vysoká volatilita podílu jednorázového pojistného na celkovém předepsaném pojistném. Stabilní pozici v poměru jednorázového a běžně placeného pojistného si drží Kooperativa. Obě bankovní pojišťovny mají velmi vysoký podíl jednorázového pojistného na celkovém pojistném a navíc jeho podíl silně kolísá. Největší výkyv zaznamenala PČS a to 31,3 p.b., nejmenší pak Kooperativa, pouze 1,3 p.b. Je patrné, že u všech sledovaných pojišťoven podíl jednorázového pojistného roste.

Je pravděpodobné, že produkty za jednorázové pojistné jsou orientovány spíše na výnos z vkladu, nežli na krytí rizika, jinak by pojišťovny jen těžko zaručovali klientům návratnost vložené investice. Navíc lze předpokládat, že u nebankovních pojišťoven je pojistné získáno za vyšší pořizovací náklady. Snižování podílu produktů za běžně placené pojistné má dopad do tvorby rezervy pojistného životních pojištění. K dispozici máme stavové veličiny, které jsou ovlivněny nejen předepsaným pojistným, ale také vyplaceným pojistným plnění a předčasným ukončením pojištění. Graf č. 19 dokumentuje, že pojistitelé, kteří se orientují na běžně placené pojistné, dosahují vyšší dynamiky růstu rezervy pojistného životního pojištění.

Graf č. 19 – Vývoj rezervy životního pojištění
Zpracováno z podkladů obsažených ve výročních zprávách společností

Kooperativa pojišťovna, která realizuje předepsané pojistné více než ze dvou třetin z běžně placeného pojistného, vytváří rezervu životního pojištění podstatně rychleji, než obě bankovní pojišťovny, jejichž podíl jednorázového pojistného je více než 50%.

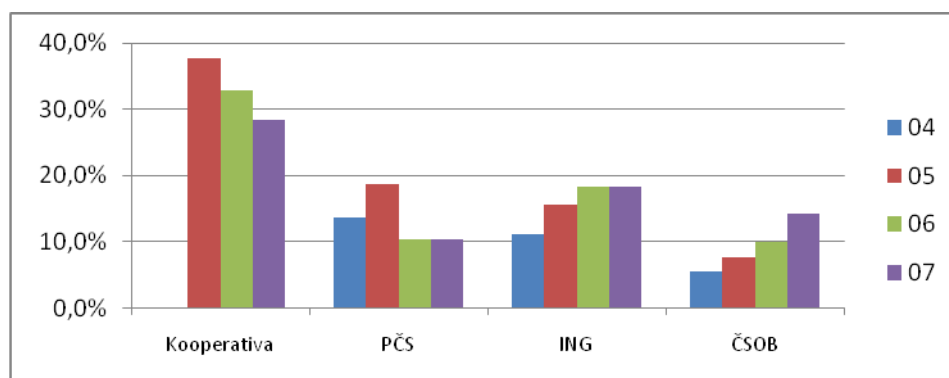

Graf č. 20 – Porovnání pořizovacích nákladů v poměru k předepsanému pojistnému
Zpracováno z podkladů obsažených ve výročních zprávách společnosti

Pro posouzení výše pořizovacích nákladů je významné, jakou účetní metodu pojišťovna při účtování nákladů používá, jak pracuje s časovým rozlišením nákladů a jak rozděljuje obchodní a provozní náklady. Tyto informace nejsou k dispozici, proto porovnáváme pořizovací náklady tak, jak je pojišťovny vykázaly.

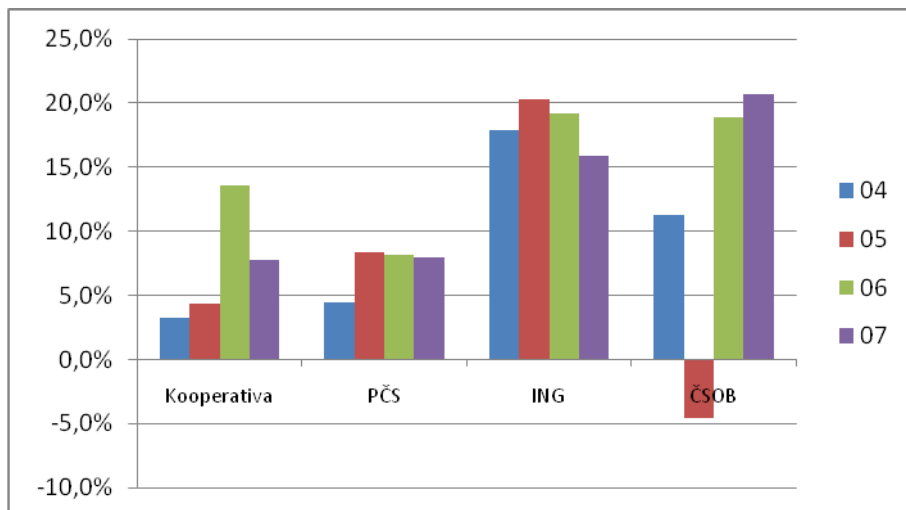
Jako překvapující se může jevit výše pořizovacích nákladů u ING životní pojišťovny, která má v portfoliu zásadně menší podíl jednorázového pojistného nežli bankovní pojišťovny, a přesto dosahuje obdobné výše pořizovacích nákladů. Tuto skutečnost si lze vysvětlit pomalým růstem v pojištění za běžně placené pojistné.

Pořizovací náklady mají proměnlivou úroveň a mírně rostoucí tendenci.

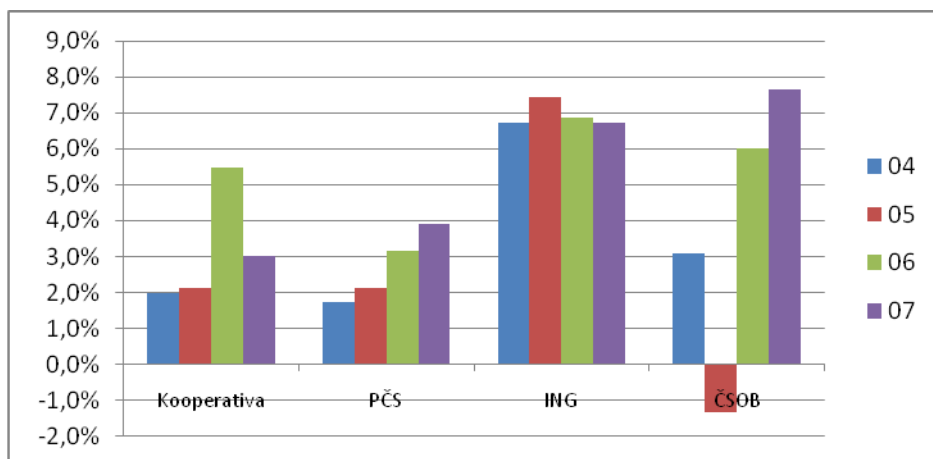

Graf č. 21 – Porovnání pořizovacích nákladů v životním pojištění k přírůstku rezervy životního pojištění
Zpracováno z podkladů obsažených ve výročních zprávách společnosti

Pořizovací náklady jsou z pohledu, „za kolik si pojistitelé pořídili přírůstek rezervy životního pojištění po zohlednění vyplacených pojistných plnění“ (graf č. 21). Pojišťovny orientované na běžně placené produkty pořizují aktiva od klientů nákladněji, nežli pojišťovny zaměřené na jednorázové pojistné. U Kooperativa pojišťovny vidíme pokles v nákladech z tohoto pohledu, který je dán tím, že Kooperativa pojišťovna má vysokou dynamiku růstu pojistného za běžné pojistné a přírůstek rezerv generují také pojistné smlouvy za které se ziskatelské náklady již nehradí.

Graf č. 22 – Výsledek technického účtu životního pojištění k předepsanému pojistnému
Zpracováno z podkladů obsažených ve výročních zprávách společností

Graf č. 23 – Výsledek technického účtu životního pojištění ke stavu rezervy pojistného životních pojištění
Zpracováno z podkladů obsažených ve výročních zprávách společností

Je zřejmé, že životní pojištění je schopno dosahovat vysoké míry technické ziskovosti. Zejména ING životní pojišťovna po celou sledovanou dobu a ČSOB pojišťovna v posledních dvou letech realizují technický výsledek nad 15 % z předepsaného pojistného.

7. Empirická zjištění

Provedli jsme v průběhu února až dubna řadu „kontrolních nákupů“ u pracovišť jednotlivých pojišťoven v Liberci. Závěry z nich můžeme shrnout takto:

Při kontrolních nákupech jsme zjistili slabé povědomí prodejců o úloze rizika v produktech, které nabízejí. Prodejci prezentují investiční efektivitu produktů. Napomáhá tomu skutečnost, že produkty umožňují snižování pojistných částek na smrt, respektive jejich úplnou eliminaci.

Motivací pro toto jednání prodejců je zřejmě provizní systém pojistitelů. Dalším motivem může být osobní zkušenost prodejců, s tím, že snazší vybudování pojistného zájmu u klienta se realizuje přes prezentaci budoucích výnosů a zhodnocení vkladu, než přes vysvětlování ceny rizika. Klienti totiž příliš nerozumějí ceně, kterou je za riziko nutné vynaložit. Tento zdánlivě neekvivalentní charakter rizikových produktů vytváří u zákazníků dojem, že rizikově zaměřené produkty nepotřebují.

Pojišťovny vytvářejí produkty, které jsou investičně zaměřené. Při kontrolních nákupech, které jsme realizovali, jsme se setkali s nejnižší pojistnou částkou pro pojištění rizika smrti v investičním životním pojištění ve výši 2.000,- Kč. Další pojišťovny se ve výši této pojistné částky pohybují zpravidla do 50.000,- Kč a to bez ohledu na výši pojistné prémie placené klientem.

Na základě kontrolních nákupů jsme se pokusili spočítat výši poplatků, kterými jednotlivé pojišťovny zatěžují investiční produkty.

Konstrukce poplatků je rozdílná. Ve většině produktů je poplatkem zatíženo pojistné (u některých pojistitelů po odečtení rizikového pojistného u jiných celé hrubé pojistné, tedy před odečtením pojistného na krytí rizika) po dobu 3 – 7 let a poplatky dosahují po stanovenou dobu až 60 % ročního pojistného. Jsou i pojistitelé, kteří nezatěžují pojistné, ale zhodnocený kapitál klienta. Ti čerpají poplatky po celou dobu trvání pojištění, ale fakticky zaplacení pořizovacích nákladů odsouvají do pozdějších let.

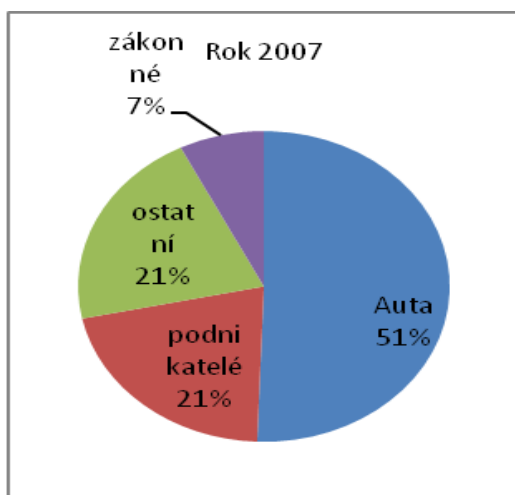
Náš modelový příklad pojištěný muž, vstupní věk 22 let (doba pojištění 43 let) sjednaná pojistná částka pro případ smrti 300.000,- Kč, měsíční pojistné 1.000,-Kč. Pro modelaci současné hodnoty vybraných poplatků jsme vycházeli z diskontní sazby 5 %.

Výše současné hodnoty kalkulovaných poplatků se pohybovala mezi 35.000,- Kč až 60.000,- Kč (tedy prakticky tříleté až pětileté pojistné). Současná hodnota poplatků kalkulovaných v pojistné smlouvě roste v závislosti na delším rozvržení jejich placení do času. Pojistitelé tak eliminují riziko předčasného ukončení pojistných smluv.

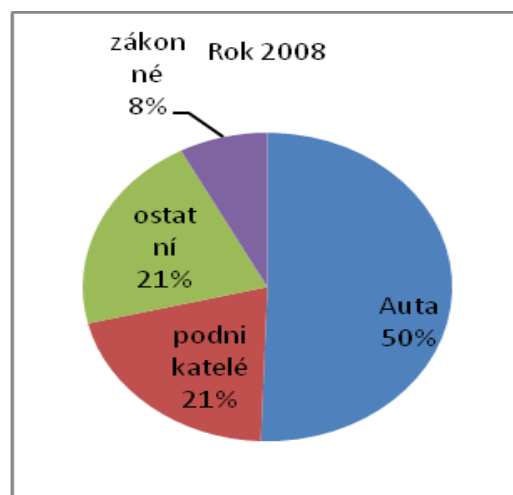
8. Trh neživotního pojištění

Neživotní pojištění je určováno třemi klíčovými skupinami. Pojištěním motorových vozidel, pojištění podnikatelských rizik a personálním pojištěním. Specifikum českého trhu je zákonné pojištění odpovědnosti za škody způsobené pracovním úrazem a nemocí z povolání, jehož provozování stát zákonem svěřil pouze dvěma subjektům, České pojišťovně a pojišťovně Kooperativa, i když již existuje legislativa k převodu této aktivity do veřejného sektoru, stále není účinná, dochází tím k drobnému ovlivnění soutěžního prostředí na trhu, které, ale není významné co do číselného vyjádření pojistného, ale do jisté míry může rozhodovat o přístupu ke klientům, kterým vzniká povinnost platit pojistné. Pojišťovna Kooperativa se automaticky dozvídá o nových podnikatelích a může mít díky této informaci jisté výhody proti ostatním soutěžitelům.

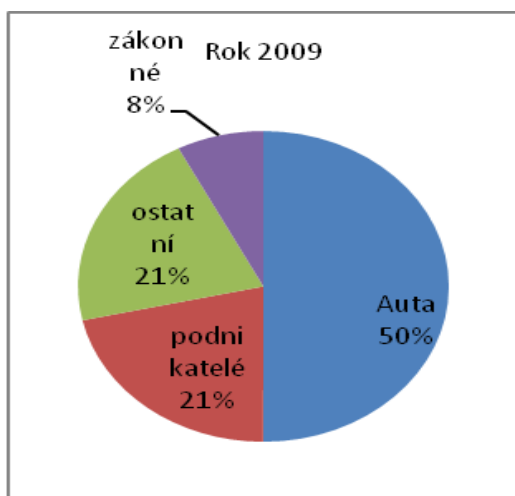
Rozložení předepsaného pojistného do jednotlivých skupin je stabilní a nedochází k žádným změnám. To znamená, že vývoj předepsaného pojistného v neživotním pojištění je stabilní a není zásadně ovlivňován ději a změnami v jednotlivých segmentech, jako je například nemovitostní krize, krize prodeje motorových vozidel, podnikatelský boom a příchod zahraničních investic apod.

Graf č. 24

Graf č. 25

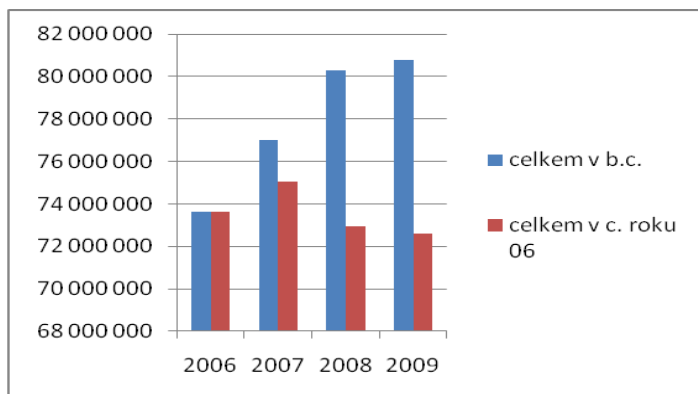

Graf č. 26

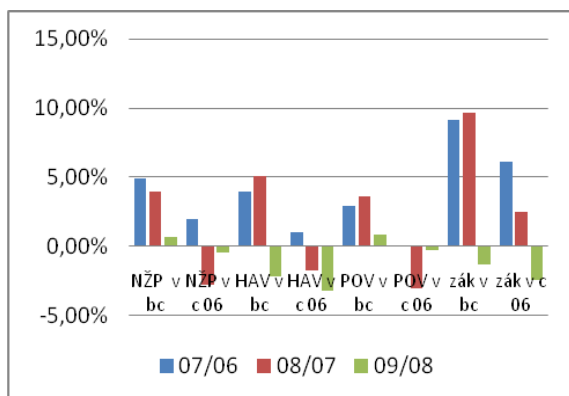
8.1. Trh neživotního pojištění podle vývoje předepsaného pojistného

Z následujícího grafu vyplývá, že trh neživotního pojištění z roku na rok roste. Podíváme-li se však na jeho vývoj ve stálých cenách roku 2006 je vidět, že k poklesu došlo již v roce 2008, kdy pojistný trh nebyl s to reagovat na vyšší míru inflace. Rok 2009 pak znamenal stagnaci.

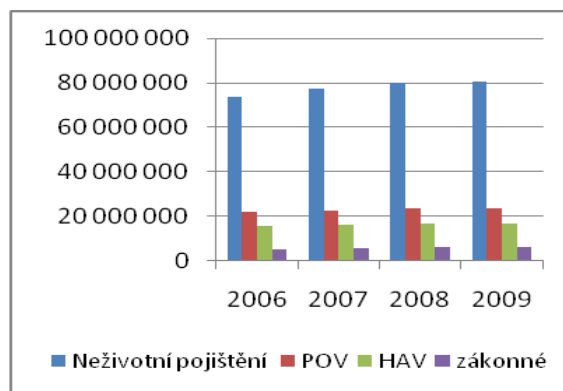

Graf č. 27

Podíváme-li se na jednotlivé segmenty pojištění ve stálých a v běžných cenách, můžeme spatřovat nepatrné rozdíly vývoje (viz následující graf). Za zmínku stojí to, že zákonné pojištění i ve stálých cenách rostlo ještě v roce 2008, zejména proto že je ovlivněno zaměstnaností a absolutní výší vyplacených mezd.

Graf č. 28

Graf č. 29

8.2. Pozice pojišťoven v neživotním pojištění

	Předepsané pojistné				Tržní podíl			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Česká pojišťovna	26 459 705	26 241 205	26 329 275	24 404 219	35,9%	34,1%	32,8%	30,2%
Kooperativa pojišťovna	21 155 008	22 109 949	23 317 946	23 295 618	28,7%	28,7%	29,0%	28,8%
Allianz pojišťovna	7 230 796	6 990 104	7 188 103	7 258 095	9,8%	9,1%	9,0%	9,0%
Generali pojišťovna	4 423 383	5 234 779	5 979 282	6 328 052	6,0%	6,8%	7,4%	7,8%
Česká podnikatelská pojišťovna	3 262 336	3 536 294	4 025 448	4 508 228	4,4%	4,6%	5,0%	5,6%
ČSOB pojišťovna	3 241 691	3 635 146	4 063 326	4 074 016	4,4%	4,7%	5,1%	5,0%
Uniq pojišťovna	2 302 844	2 675 098	3 198 136	3 496 866	3,1%	3,5%	4,0%	4,3%
Cardif	851 000	1 049 422	1 277 707	1 462 094	1,2%	1,4%	1,6%	1,8%
EGAP	910 850	1 381 043	904 555	1 240 175	1,2%	1,8%	1,1%	1,5%
Triglav	433 028	544 915	692 508	712 481	0,6%	0,7%	0,9%	0,9%
Hasičská vzájemná pojišťovna	322 844	327 098	387 302	529 761	0,4%	0,4%	0,5%	0,7%
PVZP	367 650	344 714	363 120	380 961	0,5%	0,4%	0,5%	0,5%
Česká pojišťovna ZDRAVÍ	190 146	205 982	295 660	355 698	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%
Slávia	64 446	96 488	190 382	286 365	0,1%	0,1%	0,2%	0,4%
Amcico	1 238 309	1 249 106	290 079	284 597	1,7%	1,6%	0,4%	0,4%
HDI	269 296	192 267	278 891	279 487	0,4%	0,2%	0,3%	0,3%
Komerční pojišťovna	283 378	324 358	321 751	266 237	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%
DAS	218 624	243 572	265 426	258 932	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Wüstenrot pojišťovna	17 034	132 266	208 238	256 833	0,0%	0,2%	0,3%	0,3%
Evropská cestovní pojišťovna	207 396	253 058	268 359	236 120	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Direct pojišťovna	0		0	227 813	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
Maxima pojišťovna	0		191 104	207 938	0,0%	0,0%	0,2%	0,3%
Victoria Volksbanken pojišťovna	80 078	77 315	103 880	118 692	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
AXA pojišťovna	57 325	58 657	60 501	116 627	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Pojišťovna České spořitelny	23 891	52 713	86 934	106 788	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%
AXA životní pojišťovna		51 964		68 206	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
Česká kancelář pojistitelů	758	544	941	368	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Tabulka č. 27 - Vývoj tržních podílů podle předepsaného pojistného (podle tržního podílu v roce 2009)

Zdroj:

Z uvedených dat je zřejmé, že trh neživotního pojištění je stabilní, nedochází k posunům v pořadí mezi pojišťovnami. Zajmout může pouze pokles České pojišťovny ve sledovaném období o více než 5 p.b. a stagnace pojišťovny Kooperativa.

Jak je již v textu několikrát zmíněno, na trhu existují dvě silné skupiny, Generali/PPF holding a VIG (Vienna Insurance Group). Na tyto skupiny je relevantní se dívat od roku 2007, kdy došlo k jejich konsolidaci.

	2007	2008	2009	2009/2007
VIG- tržní podíl	33,6%	34,1%	34,4%	102,6%
PPF - tržní podíl	41,5%	40,6%	38,5%	92,8%
Ostatní - tržní podíl	25,0%	25,3%	27,1%	108,5%

Tabulka č. 28 - Tržní podíl v neživotním pojištění
Zdroj:

Je patrné, že déle působící skupina VIG se ve sledovaném období vyvíjela stabilně, Generali /PPF na trhu ztrácela. Ostatní pojistitelé však mají proti dvěma vedoucím skupinám složitou úlohu.

9. Pojištění motorových vozidel

9.1. Úvod

Trh pojištění motorových vozidel je objektem velkého zájmu většiny pojistitelů. Příčinou je stálost poptávky po tomto druhu pojištění, ať již se jedná o tzv. povinné ručení (pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla) nebo pojištění havarijní. Naším cílem bylo zpracovat právě segment pojištění motorových vozidel a zjistit, zda je v něm konkrétně prodej pojištění determinován faktory vycházejícími z trhu osobních automobilů.

V rámci tohoto úkolu vycházíme z dat České asociace pojišťoven (ČAP), která sdružuje pojistitele působící na českém pojistném trhu. První dílčí téma naší analýzy se zabývá celkovou situací na českém pojistném trhu z hlediska ekonomické teorie. Jelikož z ČAP máme k dispozici některé údaje pouze v ročních intervalech, využili jsme metod deskriptivní statistiky za účelem porovnání konkurence v celém segmentu, ale i na pozicích lídrů trhu.

V druhé části analýzy byla naším cílem kvantifikace sezonní složky časových řad jednotlivých druhů pojištění. Zrušení monopolu České pojišťovny v pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel, ale i další skutečnosti vedly k zcela nerovnoměrnému zájmu o pojištění v průběhu jednotlivých období v roce.

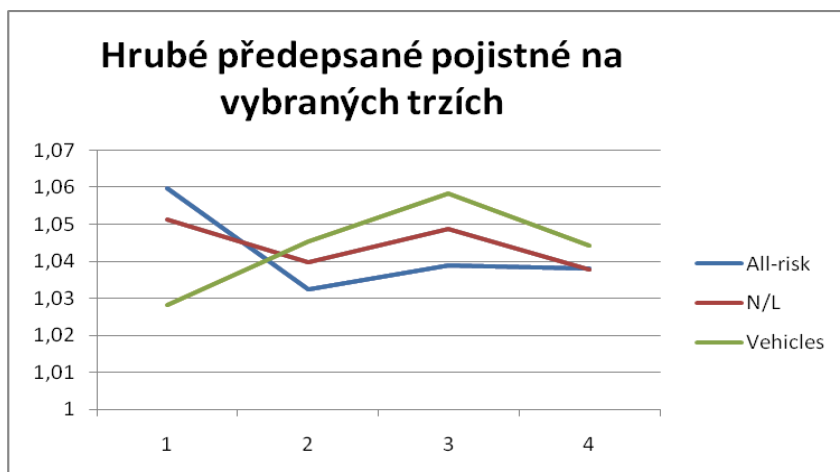
Poslední dílčí cíl navazuje na předchozí zjištění. Po kvantifikaci (a očištění) sezonních vlivů je třeba zjistit, zda je trh pojištění vázán na trh vozidel.

V této analýze jsme abstrahovali od inflačních vlivů na jednotlivé zkoumané veličiny.

9.2. Havarijní pojištění

9.2.1. Pohled na trh

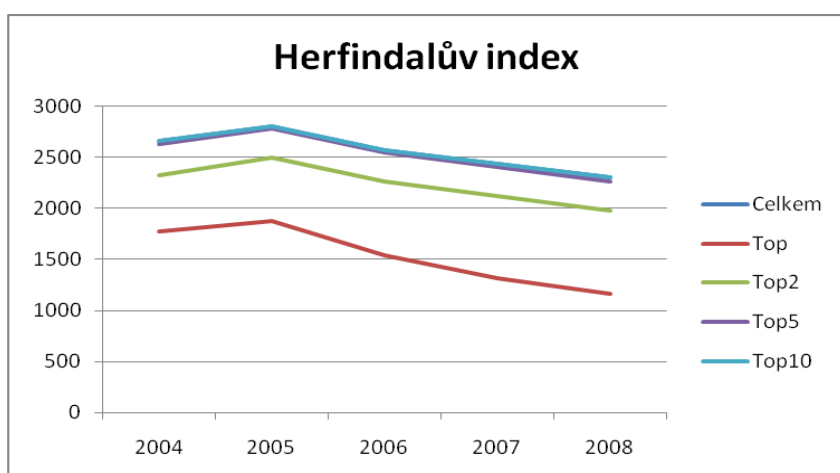
Hrubé předepsané pojistné havarijního pojištění stejně jako celý trh neživotního pojištění ve sledovaném období mírně roste. Tento fakt můžeme přisuzovat mnoha faktorům včetně rostoucího počtu vozidel, růstu spotřebitelských cen a konečně i pokračující dekoncentraci trhu (viz. kapitola Koncentrace v odvětví), která pozitivně ovlivňuje nejen konkurenční prostředí, ale i výstup.

Graf 30: Meziroční vývoj na trzích NŽP, havarijního pojištění a osobních automobilů
Zdroj:

9.2.2. Koncentrace v odvětví

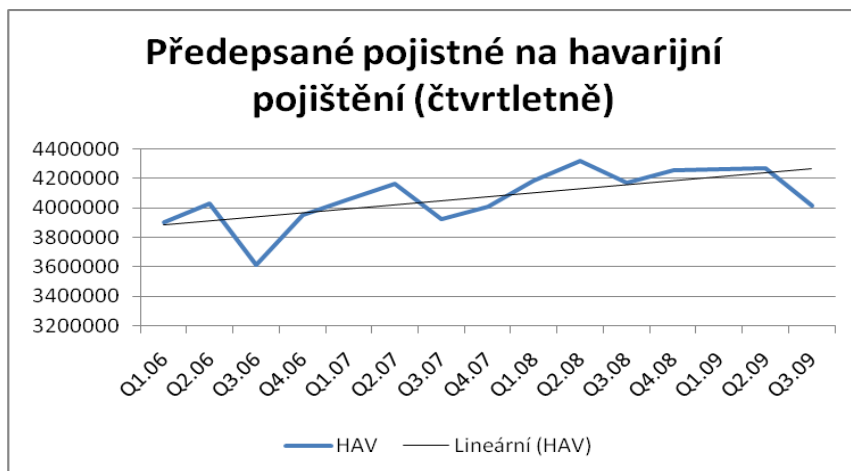
V rámci konkrétní analýzy jsme se nejprve zabývali mikroekonomickými aspekty trhu havarijního pojištění. Koncentraci v odvětví jsme vystihli pomocí Herfindalova indexu. Z následujícího grafu je patrný mírný nárůst indexu v roce 2005. Obecně však platí, že konkurence v odvětví se zvyšuje.

Graf 31: Koncentrace v odvětví havarijního pojištění
Zdroj:

9.2.3. Sezonní dekompozice

V další části naší analýzy bude použito čtvrtletních údajů předepsaného pojistného na havarijní pojištění od 1. čtvrtletí roku 2006. V případě, že bychom neuvažovali o existenci sezonní složky, můžeme časovou řadu charakterizovat například lineárním trendem. Výsledek zachycuje následující graf. Je patrné, že v tomto modelu se i přes výkyvy v jednotlivých čtvrtletích předpokládá další růst předepsaného pojistného.

Graf 32: Trend na trhu havarijního pojištění (čtvrtletní údaje, lineární regrese)

Zdroj:

K přesnější analýze časové řady však bude lepší, když trendovou složku kvantifikujeme za pomoci klouzavých čtyřlenných centrovaných průměrů a provedeme sezonní dekompozici časové řady. Použijeme jak multiplikativního, tak i aditivního modelu pro vyčíslení relativních i absolutních sezonních vlivů.

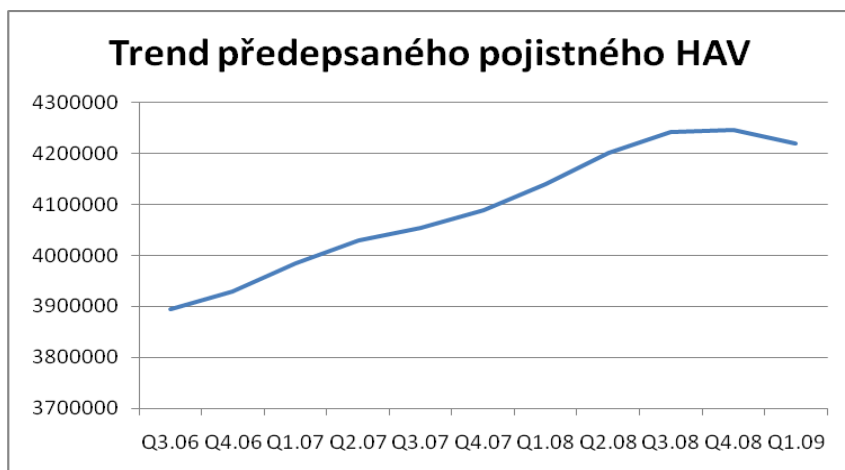
Z hlediska sezónnosti pak vykazuje předepsané pojistné vyšší hodnoty v první polovině roku. Odchytky od normálu však nejsou příliš znatelné. Ve druhém čtvrtletí je pojistné průměrně o 3,104 % vyšší než je dlouhodobý normál, což v absolutních hodnotách představuje 126 350 Kč. Naopak nejnižších hodnoty jsou ve třetím čtvrtletí, a to přibližně 4 % (tj. 160 777 Kč). Kompletní údaje jsou v následující tabulce.

	Sezonní index	Sezonní rozdíl
1. čtvrtletí	101,296	51 798,2
2. čtvrtletí	103,104	126 350,0
3. čtvrtletí	95,994	160 777,0
4. čtvrtletí	99,606	17 371,9

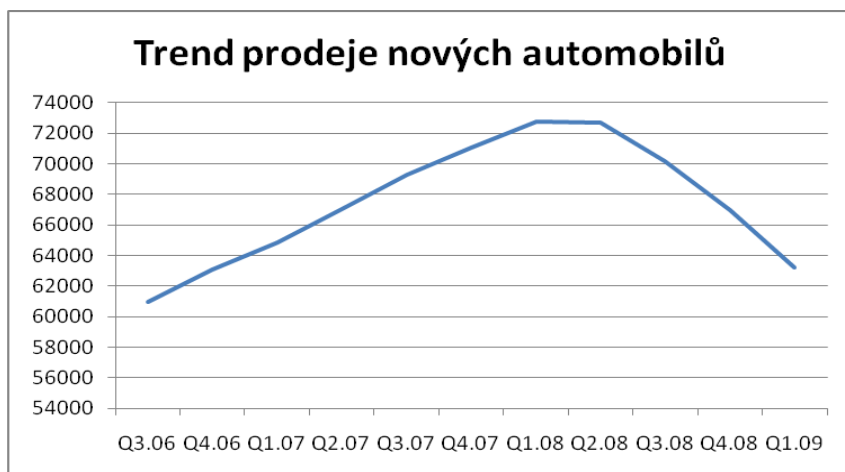
Tabulka 29: Sezonní indexy a rozdíly v předepsaném pojistném na havarijní pojištění

Zdroj:

Po vymezení sezónní složky můžeme sledovat skutečný trend ve vývoji předepsaného pojistného, kde dochází k poklesu od začátku roku 2009. Je zajímavé v kontrastu s tímto pojištěním sledovat i trendy v prodeji nových vozidel (použita stejná metoda jako u havarijního pojištění). I zde se projevují sezónní vlivy, které ovšem nekorelují se stejným jevem u havarijního pojištění. Obecný předpoklad o závislosti havarijního pojištění na objemech nově prodaných automobilů se tedy nepotvrdil. Přesto při zjištění trendu v prodeji vozidel vidíme značný pokles, který se začíná projevovat již od 3. čtvrtletí roku 2008. Prodej havarijního pojištění tak reaguje s asi půlročním zpožděním na vývoj na trhu nových automobilů.

Graf 23: Trend na trhu havarijního pojištění (centrované klouzavé 4členné průměry)
Zdroj:

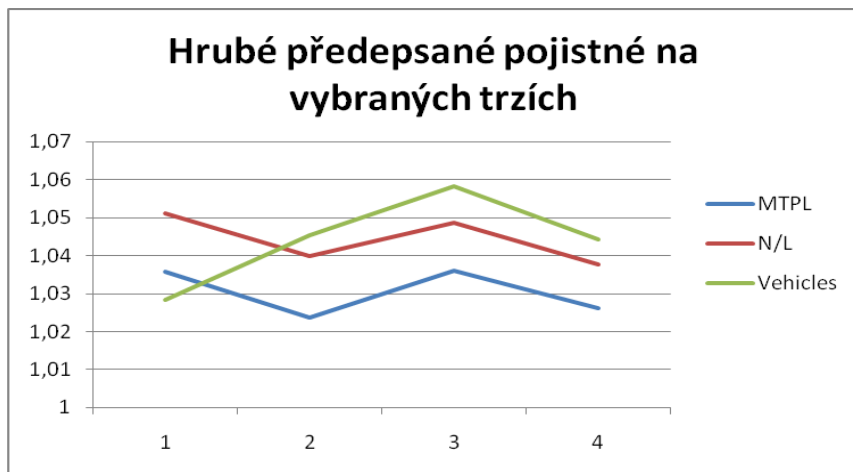
Graf 34: Trend na trhu osobních vozidel (centrované 4členné klouzavé průměry)
Zdroj:

Aplikací Koyckova modelu rozložených zpoždění je sice zjištěna silná autokorelace prvního řádu mezi rezidui lineárního modelu. Výsledek průměrného posunutí je však velice vzdálen od reality, tudíž nepovažujeme model za vhodný.

9.3. Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla

9.3.1. Úvod

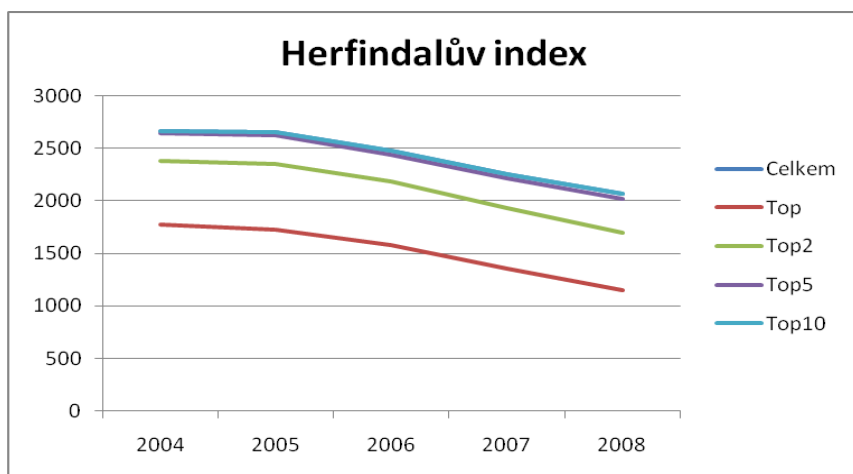
Hrubé předepsané pojistné na pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla (dále jen „povinné ručení“), stejně jako celý trh neživotního pojištění během sledovaného období mírně vzrostly. Tento fakt lze přičíst několika faktorům, zejména rostoucí počet motorových vozidel, růst spotřebitelských cen a v neposlední řadě také pokračující decentralizaci trhu, což pozitivně ovlivňuje konkurenční prostředí a následně i velikost produkce.

Graf 35: Meziroční vývoj na trzích NŽP, povinného ručení a osobních automobilů
Zdroj:

9.3.2. Koncentrace trhu

Stejně jako u havarijního pojištění byl pro určení míry centralizace trhu použit Herfindálův index. Jak ukazuje následující graf, vedoucí pojistitel ztrácí svou pozici a trh postupně dekoncentruje.

Graf 36: Koncentrace v odvětví povinného ručení
Zdroj:

9.3.3. Sezonní dekompozice

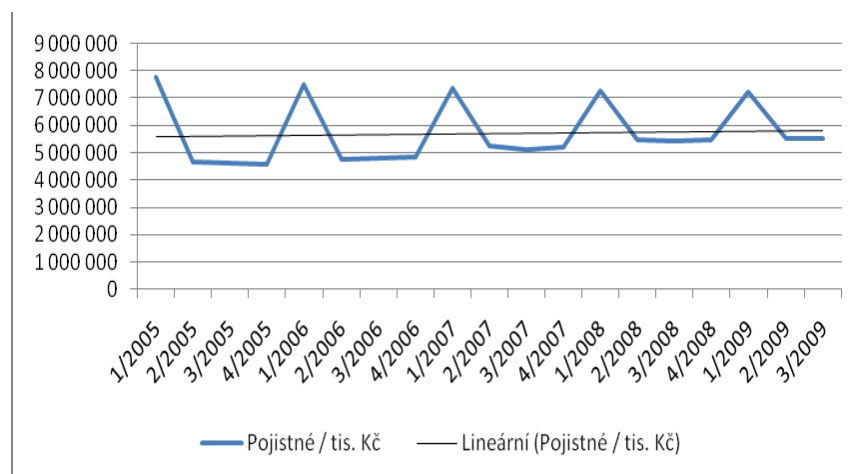
Podrobná analýza sezonní složky v pojistném na povinné ručení zahrnuje údaje na čtvrtletní bázi počínaje prvním čtvrtletím roku 2005. Na první pohled jsou vidět výrazně vyšší hodnoty v prvním čtvrtletí. Tento fakt potvrzují i výsledky naší analýzy. Pojistné je v prvním čtvrtletí v průměru vyšší o 30%, tj. absolutně 1,7 miliardy Kč. Zbývající tři čtvrtletí se rovnoměrně dělí o zbývající část a nezaznamenávají žádné výrazné sezonní výchyly. Tento fakt je s největší pravděpodobností způsoben větším počtem smluv s ročním pojistným splatným v na začátku roku, ale především skutečností, že Česká pojišťovna, až do roku 1996 jediný poskytovatel tohoto pojištění, převedl všechny své smlouvy při přechodu na konkurenční prostředí, na první den v roce. Kompletní informace jsou uvedeny v následující tabulce.

	Sezonní index	Sezonní rozdíl
1. čtvrtletí	129,933	1 675 040
2. čtvrtletí	91,356	-487 608
3. čtvrtletí	89,340	-594 617
4. čtvrtletí	89,369	-592 819

Tabulka 30: Sezonní indexy a rozdíly v předepsaném pojistném na povinné ručení
Zdroj:

Při vyrovnání sezonní složky lineárním trendem vidíme trvalý růst a postupné snižování rozdílu mezi prvním a ostatními čtvrtletími.

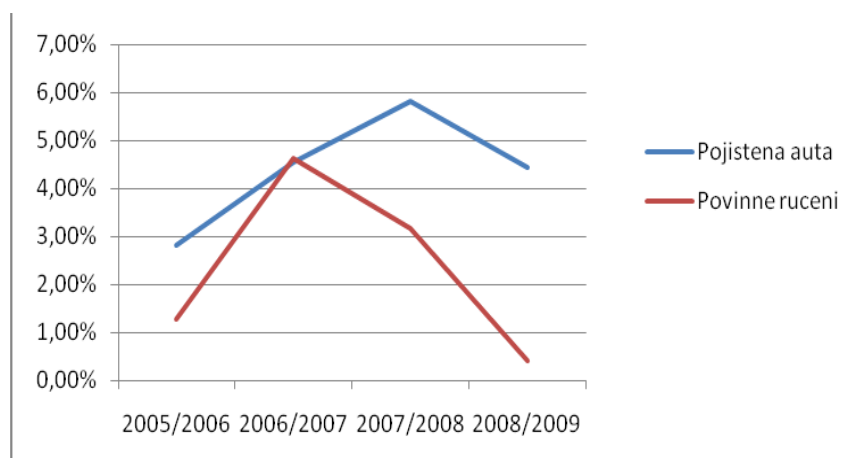
Trend na trhu povinného ručení (čtvrtletní údaje, lineární regrese)

Graf 37: Předepsané pojistné na povinné ručení
Zdroj:

Vedle analýzy sezónní složky se výzkum zaměřil taktéž na meziroční vývoj pojistného a jeho závislost na trhu motorových vozidel v ČR. Jak ukazuje následující graf meziročních přírůstků pojistného na povinné ručení a pojištěných vozidel, jejich vývoj má určité společné rysy, z nichž nejvýraznějšími jsou prudký nárůst v počátku a následný pokles na konci sledovaného období.

Graf 38: Meziroční přírůstek pojištěných aut a povinného ručení
Zdroj:

Analýza závislosti (regresní model) nicméně jasně ukazuje, že lineární závislost těchto dvou proměnných v porovnávaném modelu dosahuje hodnoty 8 % a je tudíž statisticky nevýznamná. Stejný výsledek přineslo taktéž testování dalších regresních funkcí. Vysvětlení spatřujeme jednak v efektu růstu spotřebitelských cen, což může ovlivnit výši přijatého pojistného, ale zejména v růstu konkurenčního prostředí na trhu povinného ručení, jak dokazuje Herfindalův index, což vede k poklesu ceny pojištění a následně i vybraného pojistného.

9.4. Závěr

Rostoucí konkurence na pojistném trhu České republiky zjevně nepřináší pokles hrubého předepsaného pojistného. Prodeje pojištění značně fluktuují zvláště u povinného ručení, když nejlepších výsledků je dosaženo v prvním čtvrtletí roku.

Zamítáme hypotézu o závislosti mezi trhem pojištění motorových vozidel a faktory vycházejícími z trhu osobních automobilů. Toto bylo potvrzeno na základě analýzy závislosti (regresní model), kdy byla zřejmá lineární nezávislost mezi těmito proměnnými. Stejný výsledek přinesly i ostatní regresní funkce. Hladina významnosti byla vždy volena na úrovni 5 %. Výsledek říká, že trh pojištění motorových vozidel je ovlivněn jinými faktory. Čas a inflace jsou nejspíše dominantními činiteli a představují výzvu pro další analýzy.

10. Pojištění podnikatelů

11. Pojištění zemědělských rizik

11.1. Role realizace katastrofických rizik v globálním kontextu

Realizace katastrofických rizik ovlivňuje pojistné trhy v globálním kontextu. Tato kapitola je logicky rozčleněna do dvou subkapitol, které jsou zaměřeny na katastrofy v roce 2008 a v roce 2009.

11.1.1. Katastrofy v roce 2008

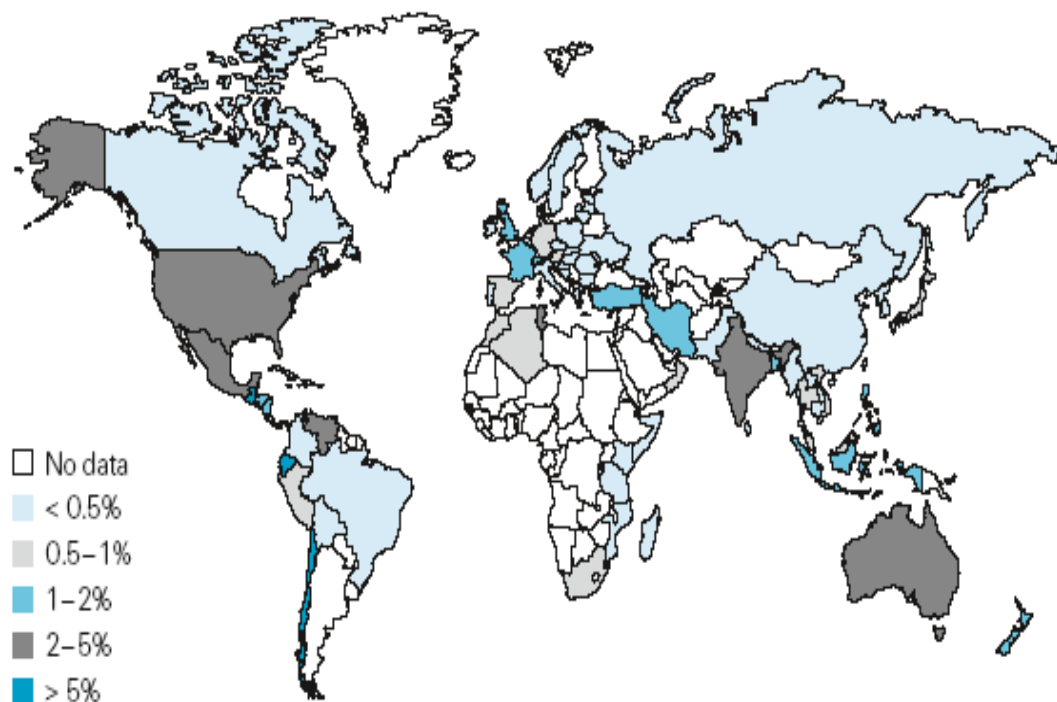
Tabulka 1 ilustruje katastrofy v roce 2008 podle regionů ve světovém kontextu. Z tabulky vyplývá, že největší četnost s počtem 129 katastrof byla v roce 2008 v Asii, tento počet tvoří 41,5 % z celkového počtu katastrof, ale dle pojištěných ztrát nepatří Asie na první místo. Na první místo dle pojištěných ztrát v mil. USD se řadí Severní Amerika, ve které pojištěné ztráty z realizace katastrofických rizik v rámci neživotního pojištění dosáhly hodnoty 39 881 mil. USD, což představuje z celkových světových pojištěných ztrát v rámci neživotního pojištění 76 %.

Podle počtu obětí, při realizaci katastrofických rizik, patří Asie, s počtem 235 276 obětí, na první místo.

Region	Počet	v %	Oběti	v %	Pojištěné ztráty	
					(v mil. USD)	v %
Severní Amerika	54	17,36	1 230	0,51	39 881	75,96
Evropa	45	14,47	506	0,21	5 806	11,06
Asie	129	41,48	235 276	97,84	3 014	5,74
Jižní Amerika	13	4,18	534	0,22	360	0,69
Oceánie/Austrálie	7	2,25	4	0,00	2 272	4,33
Afrika	29	9,32	1 543	0,64	426	0,81
Moře/vesmír/celosvětově	34	10,93	1 367	0,57	745	1,42
Svět celkem	311	100,00	240 460	100,00	52 504	100,00

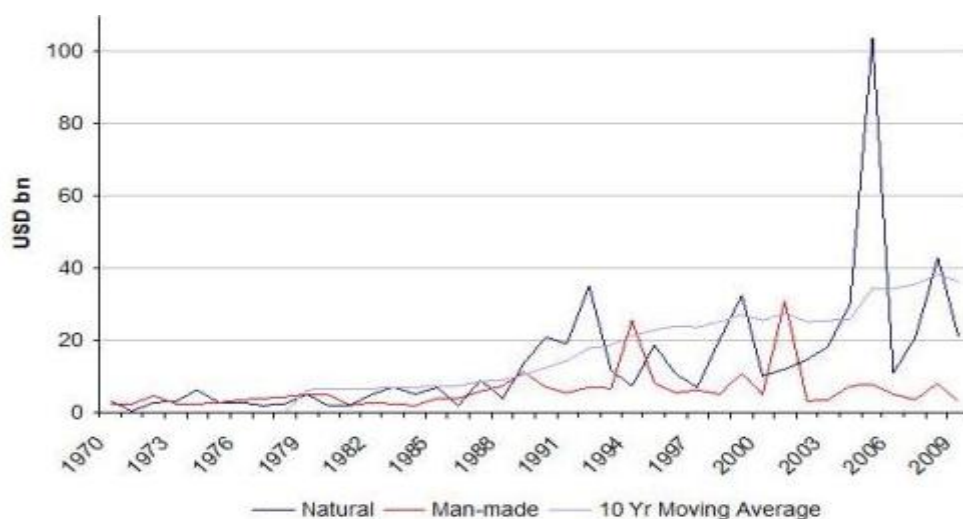
Tabulka 31: Katastrofy v roce 2008 podle regionů
Zdroj: <http://www.swissre.com>, vlastní zpracování

Pojistné ztráty z přírodních katastrof jako procento z celkového neživotního pojistného v průměru let 1970–2008 uvádí obrázek 1. S nejvyššími hodnotami (vyššími než 5 %) patří státy na území Evropy Velká Británie, Francie a Švýcarsko.

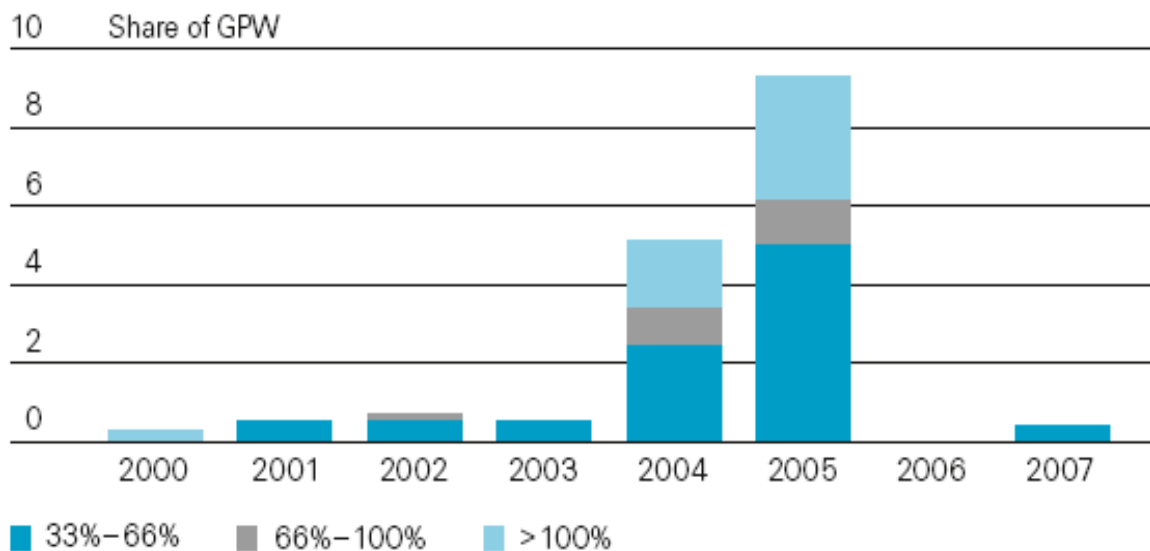
Graf 39: Pojistné ztráty z přírodních katastrof jako procento z celkového neživotního pojistného, průměr 1970–2008
Zdroj: <http://www.swissre.com>

Vývoj pojištěných ztrát ze světových katastrof od roku 1970 do roku 2009 ilustruje obrázek 2, ve kterém je uveden vývoj přírodních katastrof a katastrof člověkem způsobených k 10letému klouzavému průměru. Největší výkyv ve vývoji ztrát způsobených přírodními katastrofami byl v roce 2004 způsoben dvěma nejhoršími katastrofami a to Tsunami v jihovýchodní Asii (způsobeno podmořským zemětřesením o síle 9 stupňů; zasaženy byly Malajsie, Thajsko, Srí Lanka, Indie ...; 220 000 obětí) a uragánem Katrina (vítr až 244 km/h; 1 500 obětí; 200 000 domů).

Graf 40: Ztráty ze světových katastrof
Zdroj: <http://www.gccapitalideas.com/2009/12/21/2009-catastrophe-update-global-insured-losses-in-2009/>

Graf 41 uvádí vývoj skupin pojistitelů dle zajištění přírodních katastrof od roku 2000 do roku 2007.

Sources: catastrophe loss payments from Swiss Re, capital and premium numbers from annual company reports, 385 companies

Graf 41: Skupiny pojistitelů podle zajištění přírodních katastrof – ztrát plateb kapitálových dávek, zařazených do skupin podle podílu hrubého předepsaného pojistného (GPW) ze všech analyzovaných pojistitelů
Zdroj: <http://www.swissre.com>

Největší ztráty v roce 2008 dle kategorie ztrát uvádí tabulka 32. Celkový počet katastrof v roce 2008 byl 311, z toho bylo: 137 přírodních katastrof a 174 katastrof bylo způsobeno člověkem. Mezi největší přírodní katastrofy lze v roce 2008 řadit bouře, které činily 39 288 mil. USD na pojištěných ztrátách.

	Počet	v %	Oběti	v %	Pojištěné ztráty	
					(v mil. USD)	v %
Přírodní katastrofy	137	44,1	234 842	97,7	44 692	85,1
Záplavy	44		3184		2059	
Bouře	62		141 913		39 288	
Zemětřesení	12		87 829		422	
Sucho, lesní požáry, vlny veder	2		32		500	
Chlad, mráz	7		1 750		1 575	
Krupobití	7		10		763	
Jiné přírodní katastrofy	3		124		85	
Člověkem způsobené katastrofy	174	55,9	5 618	2,3	7 812	14,9
Velké požáry, exploze	45	14,5	454	0,2	5 255	10
Průmysl, sklady	24		159		2 146	
Olej, plyn	8		100		1 605	
Obchodní domy	1		40			
Jiné budovy	10		126		1 086	
Jiné požáry a exploze	2		29		418	
Letecké katastrofy	17	5,5	496	0,2	759	1,4
Srážky	13		496		426	
Vesmírné	3				333	
Jiné letecké katastrofy	1					
Námořní katastrofy	41	13,2	1 598	0,7	548	1
Nákladní	5		25		207	
Osobní lodě	32		1 553		31	
Jiné námořní nehody	4		20		310	
Železniční nehody včetně lanových drah	6	1,9	165	0,1		0
Důlní neštěstí	15	4,8	686	0,2	476	1
Kolapsy budov/mostů	6	1,9	204	0,1		0
Smišené	44	14,1	2 014	0,8	775	1,5
Sociální nepokoje	8		359		70	
Terorismus	17		802		300	
Jiné smíšené ztráty	19		853		405	
CELKEM	311					

Tabulka 32: Největší ztráty v roce 2008 podle kategorie ztrát
Zdroj: <http://www.swissre.com>, vlastní zpracování

Dvacet nejnákladnějších pojistných ztrát v roce 2008 uvádí tabulka 33, ze které vyplývá, že nejnákladnější pojistnou ztrátou v roce 2008 byl hurikán Ike, který napáchal škody za 20 mld. USD.

Hurikán Emma, který zanechal velké škody v ČR, se umístil na čtvrtém místě, se škodami ve výši 1 321 mil. USD.

Pojištěné ztráty (v mil. USD)	Oběti	Datum (začátek)	Událost	Země
20 000	136	6.9.2008	Hurikán Ike, vítr až 195 km/h; škody na pobřeží, záplavy	USA, Karibik; Mexický záliv, Haiti
4000	135	26.8.2008	Hurikán Gustav, vítr až 240 km/h; škody na pobřeží, záplavy	USA, Karibik; Mexický záliv, Haiti
1325	7	22.5.2008	Tornáda, bouře, vítr až 320 km/h; prudký déšť, krupobití	USA
1321	15	29.2.2008	Zimní bouře Emma, vítr až 150 km/h; záplavy	Německo, Rakousko, Česká republika a další státy
1300	130	10.1.2008	Sněhová bouře, mrznoucí déšť po celé zemi	Čína
1100	-	29.5.2008	Hromobití, vítr až 137 km/h, kurupobití	USA
973	4	29.5.2008	Bouře Hilal, hromobití, krupobití; záplavy, sesuvy půdy	Německo, Belgie, VB, Francie
955	56	5.2.2008	Tornáda, zimní bouře, záplavy	USA
800	-	9.4.2008	Bouře, krupobití, prudký déšť, záplavy	USA
745	12	4.1.2008	Zimní bouře, prudký déšť, sníh; záplavy, sesuvy půdy	USA
725	16	5.6.2008	Bouře nad středozápadem, krupobití; záplavy	USA
585	22	10.5.2008	Tornáda, vítr až 280 km/h, krupobití	USA
560	2	15.3.2008	Hromobití, tornáda, krupobití	USA
550	-	13.1.2008	Záplavy způsobené prudkým deštěm	Austrálie
525	5	23.7.2008	Hurikán Dolly, vítr až 160 km/h, prudký déšť; záplavy	USA, Mexiko, mexický záliv
500	-	13.11.2008	Tři požáry městských lesů, Santa Ana, vítr až 130 km/h	USA
470	-	17.4.2008	Hromobití, krupobití	USA
žádná data	-	1.6.2008	Požár v Universal Studios	USA
žádná data	-	5.1.2008	Výbuch plynu v ocelárně	USA
žádná data	-	3.6.2008	Výbuch a požár v plynárně	Austrálie

Tabulka 33: Dvacet nejnákladnějších pojistných ztrát v roce 2008

Zdroj: <http://www.swissre.com>, vlastní zpracování

11.1.2. Přírodní katastrofy v ČR

- **ČERVENEC 1997 – povodně na Moravě.**
Škody dosáhly 62,6 mld. Kč, z čehož pojišťovny zaplatily klientům celkem 9,7 mld. Kč. Toto nízké číslo je následkem nedostatečného rozsahu pojištění majetku. Občané si tento fakt následně uvědomili, což dokládá i výrazné zvýšení vyplacených pojistných plnění po povodních v roce 2002.
- **SRPEN 2002 – povodně v Čechách.**
Škody dosáhly 73 mld. Kč, z čehož pojišťovny uhradily přibližně polovinu, což je výrazně více než v prvním případě na Moravě. Klienti se ze záplav roku 1997 poučili a lépe si pojistili svůj majetek.
- **BŘEZEN 2006 – jarní povodně.**
Jarní povodně na území České republiky způsobily 15 tisíc pojistných událostí v celkové hodnotě přesahující 1 mld. Kč.
- **LEDEN 2007 - orkán Kyrill.**
Největší větrná katastrofa v dějinách České republiky zasáhla celé území. Způsobila bezmála 80 tisíc pojistných událostí v objemu téměř 2,25 mld. Kč.
- **BŘEZEN 2008 – vichřice Emma.**
Na celém území ČR bylo hlášeno téměř 38 tisíc škod v celkové výši přesahující 1,24 mld. Kč.³

---

³ Více informací na www.cap.cz nebo na <http://www.hypindex.cz/clanky/pruvodce-pojistenim-proti-rizikum-prirodnich-katastrof/>.

11.2. Zemědělství v EU

Zemědělství v EU v roce 2008 přehledně ilustruje tabulka 34.

Country	Single-risk ins.	Combined insurance	Yield ins.	Market penetration (%)	Insured area (1000 ha)	Premium amount (million EUR)	Premium /insured value (%)	Average indemnities (million EUR)	Insurance subsidies (million EUR / %)
Austria	PS	PS	PS	78	1,054	52,0	2.6%	32,0	24 / 46%
Belgium	P	-	-	n.d.	n.d.	49,0	n.d.	n.d.	0
Bulgaria	P	P	-	52	1,276	6,6	4.8%	4,5	0
Cyprus	GC	GC	-	(100)	112	8,7	7.2%	4,5	4,4 / 50%
Czech Rep.	PS	PS	-	35	1,074	32,0	1.8%	24,0	7 / 30%
Denmark	P	-	-	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0
Estonia	P	-	-	<1	n.d.	0,1	n.d.	n.d.	0
Finland	P	P	-	<1	n.d.	1,8	n.d.	1,1	0
France	P	P	PS	n.d.	3,507	211,0	1.7%	n.d.	5 / 2.4%
Germany	P	-	-	43	7,265	129,2	1.2%	104,5	0
Greece	P	GC+GS+G	-	(100)	n.d.	n.d.	2.5-3%	218,0	n.d.
Hungary	P	P	-	52	n.d.	43,5	n.d.	30,7	0
Ireland	P	-	-	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0
Italy	PS	PS	PS	8	976	271,2	7.4%	166,2	180 / 67%
Latvia	PS	-	-	<1	n.d.	0,1	n.d.	n.d.	0,05 / 50%
Lithuania	PS	-	-	1	9	1,1	4.3%	1,1	0,55 / 50%
Luxembourg	PS	PS	PS	45	26	1,3	2.3%	1,0	0,65 / 50%
Netherlands	P	-	-	n.d.	n.d.	75,0	n.d.	30,7	0
Poland	P(S#)	-	-	7	n.d.	9,9	n.d.	6,3	0
Portugal	PS	PS	-	22	298	46,9	8.4%	30,2	32 / 68%
Romania	PS	PS	-	12	812	14,0	n.d.	4,4	7 / 50%
Slovakia	PS	PS	-	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	- / 50%
Slovenia	PS	P	-	17	n.d.	9,5	7.6%	13,8	4,3 / 45%
Spain	PS	PS	PS	26	5,850	564,7	6.3%	388,3	232 / 41%
Sweden	P	P	-	60	1,500	n.d.	n.d.	n.d.	0
UK	P	-	-	7	370	11,1	0.8%	n.d.	0
TOTAL						1,538		1,061	497 / 32%

Source: Prepared from the fact sheets information provided by the experts in each country.

- : Not existing

n.d.: no data

#: Pilot experience

S: Subsidised

P: Private non-subsidised

PS: Private partially subsidised

G: Public non-subsidised

GS: Public partially subsidised

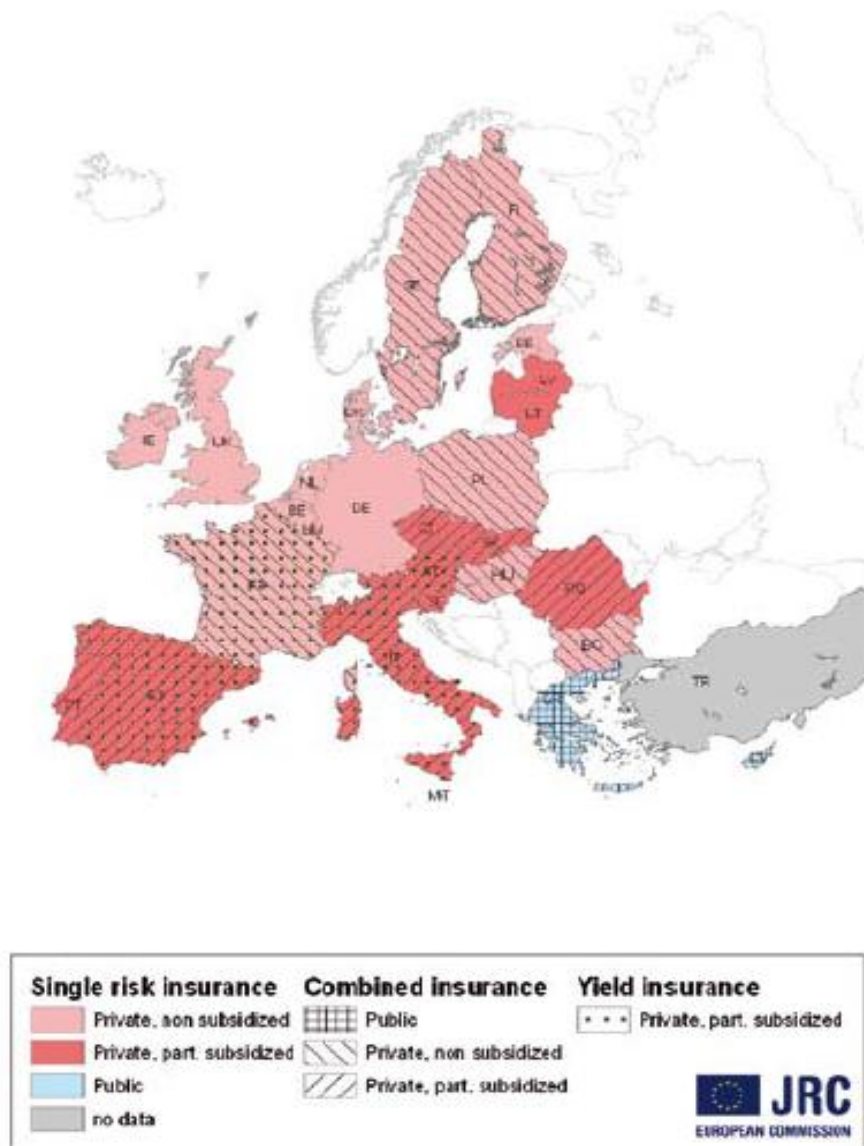
GC: Public compulsory partially subsidised

Tabulka 34: Zemědělské pojištění v EU

Zdroj: <http://mars.jrc.it/mars/Bulletins-Publications/%28offset%29/15>

Hlavní systémy zemědělského pojištění v EU uvádí graf 42, ze kterého vyplývá, že Německo, Velká Británie, Severní Irsko, Nizozemí, Dánsko a Esotsko mají systém zemědělského pojištění založený na jednom riziku a to soukromé bez podpory.

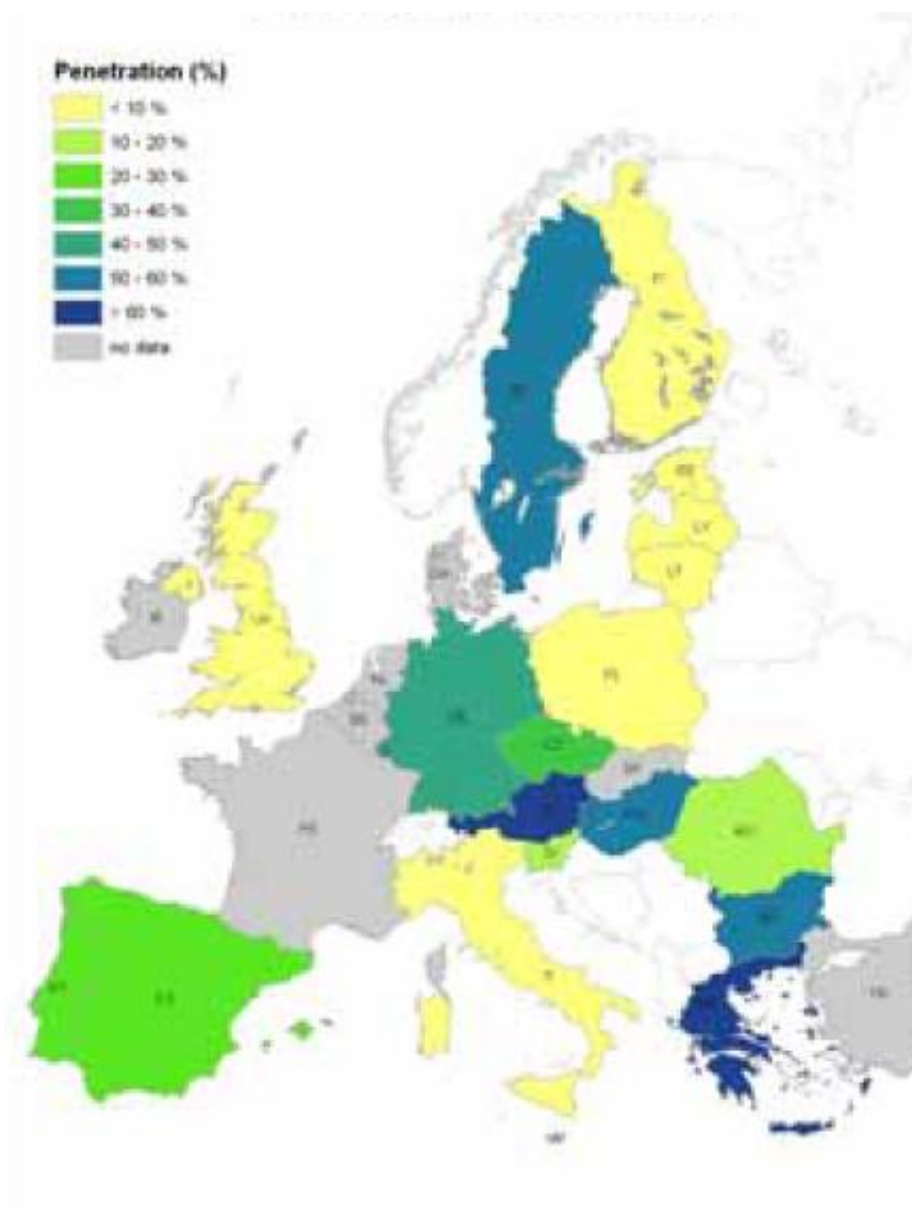
Graf 42: Hlavní systémy zemědělského pojištění v EU
Zdroj: <http://mars.jrc.it/mars/Bulletins-Publications/%28offset%29/15>

Graf 43 uvádí systémy pojištění v EU. Zeleně jsou označeny státy, ve kterých je možnost pojištění výnosu. Hnědě jsou označeny ty státy, ve kterých je možnost kombinovaného pojištění. Žlutě jsou označeny ty státy, kde je možnost pojištění jednoho rizika a v poslední řadě jsou růžovou barvou označeny ty státy, kde jsou pojistné systémy málo rozvinuté.

Graf 43 Nejkomplexnější systémy pojištění v EU
Zdroj: <http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/Bulletins-Publications/Agricultural-Insurance-Schemes-I-JRC-Scientific-and-Technical-Report>

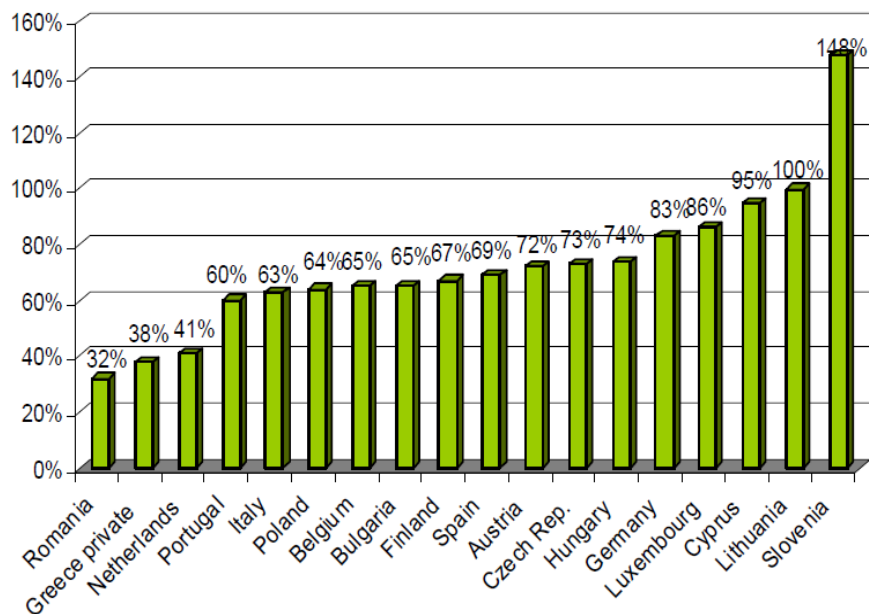
Procentní podíly pojištěných oblastí na pojistitelných plochách ilustruje graf 44.

Graf 44: Procentní podíl pojištěných oblastí na pojistitelných plochách či na celkové osevní ploše

Zdroj: <http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/Bulletins-Publications/Agricultural-Insurance-Schemes-I-JRC-Scientific-and-Technical-Report>

Ukazatel ztrát vyjadřující poměr mezi odškodněními a pojistným zaplaceným během období 2000–2005 uvádí graf 45.

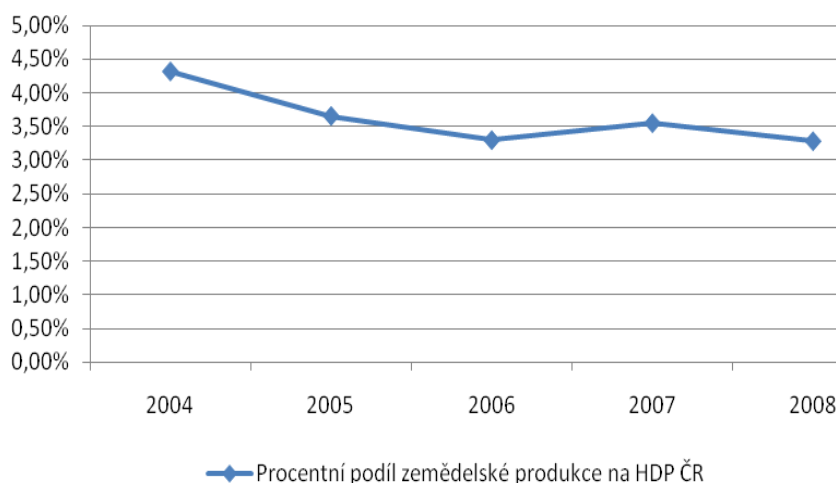

Graf 45: Ukazatel ztrát vyjadřující poměr mezi odškodněními za období 2000 – 2005 a pojistným zaplaceným během tohoto období

Zdroj: <http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/Bulletins-Publications/Agricultural-Insurance-Schemes-I-JRC-Scientific-and-Technical-Report>

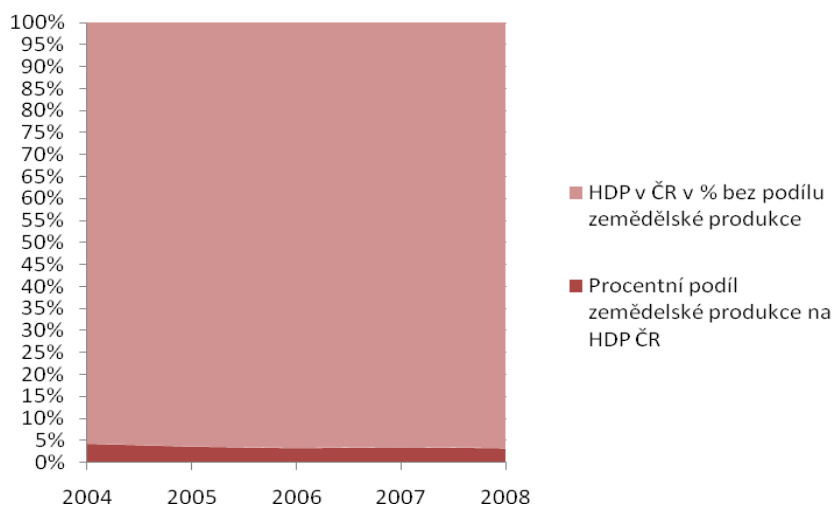
11.2.1. Ekonomická pozice zemědělství ČR v národním hospodářství ČR

Procentní podíl zemědělské produkce na celkovém hrubém domácím produktu (dále jen HDP) v ČR za období 2004–2008 uvádí graf 46 a 47. Z obrázku 46 je patrné, že v roce 2004 dosahoval tento podíl téměř 4,5 % a v roce 2008 již byl tento poměr o jedno procento menší.

Graf 46: Procentní podíl zemědělství na HDP ČR 1

Zdroj: ČSÚ – vlastní propočty

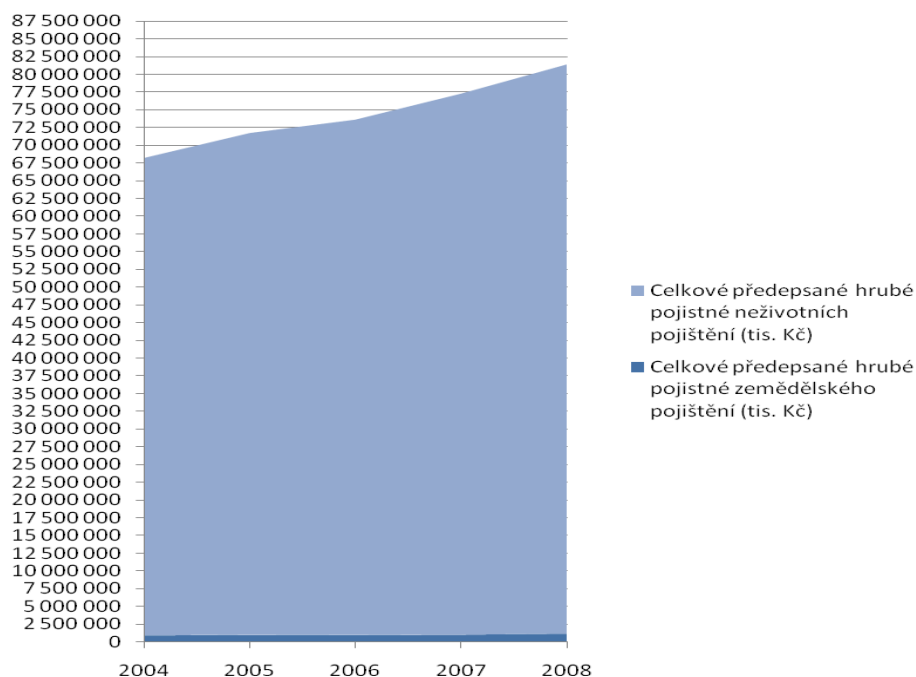

Graf 49: Procentní podíl zemědělství na HDP ČR 2
Zdroj: ČSÚ – vlastní propočty

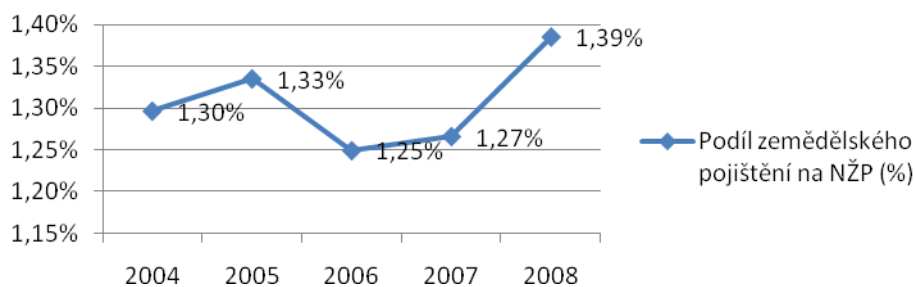
11.2.2. Elementární charakteristiky vývoje zemědělského pojištění v ČR

V této kapitole se podíváme na elementární charakteristiky vývoje zemědělského pojištění v ČR za období 2004 – 2008.

Celkové předepsané hrubé pojistné neživotních pojištění a předepsané hrubé pojistné zemědělského pojištění ilustruje graf 48. V grafu 49 je uveden poměr celkového předepsaného hrubého pojistného zemědělského pojištění na celkovém předepsaném hrubém pojistném neživotních pojištění. Tento poměr se v letech 2004 až 2008 pohyboval v rozmezí od 1,25 do 1,39 %.

Graf 48: Předepsané hrubé pojistné zemědělského pojištění a celkové předepsané hrubé pojistné neživotních pojištění (v Kč)
Zdroj: Výroční zprávy ČAP (www.cap.cz), vlastní zpracování

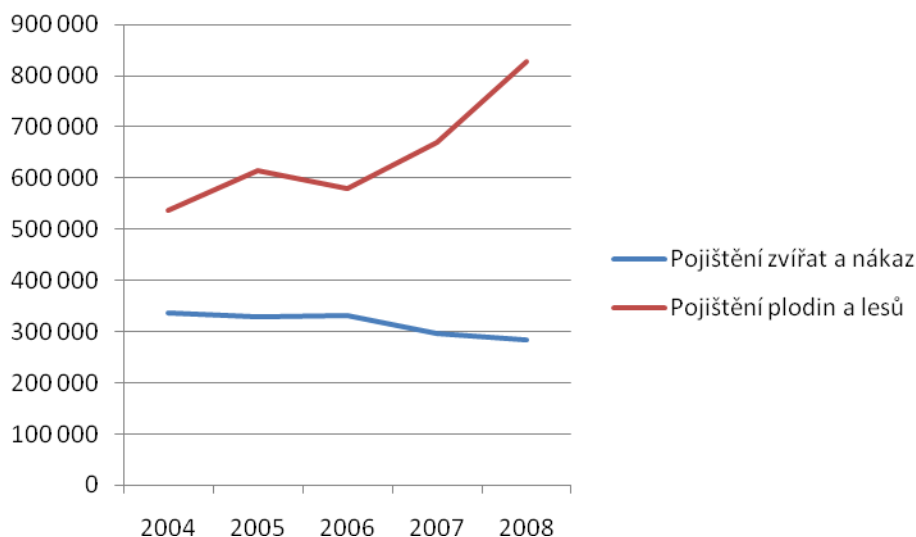

Graf 49: Podíl zemědělského pojištění na celkovém předepsaném pojistném neživotních pojištění
Zdroj: Výroční zprávy ČAP (www.cap.cz), vlastní zpracování

Vývoj předepsaného pojistného pojištění zvířat a nákaz a pojištění plodin a lesů uvádí tabulka 35 – graficky viz graf 50. Výrazný nárůst předepsaného pojistného u pojištění plodin a lesů od roku 2006 lze vysvětlit finanční podporou 50 % na pojistném u pojištění speciálních plodin, která je poskytována právě od roku 2006 (vývoj finanční podpory viz tabulka 37).

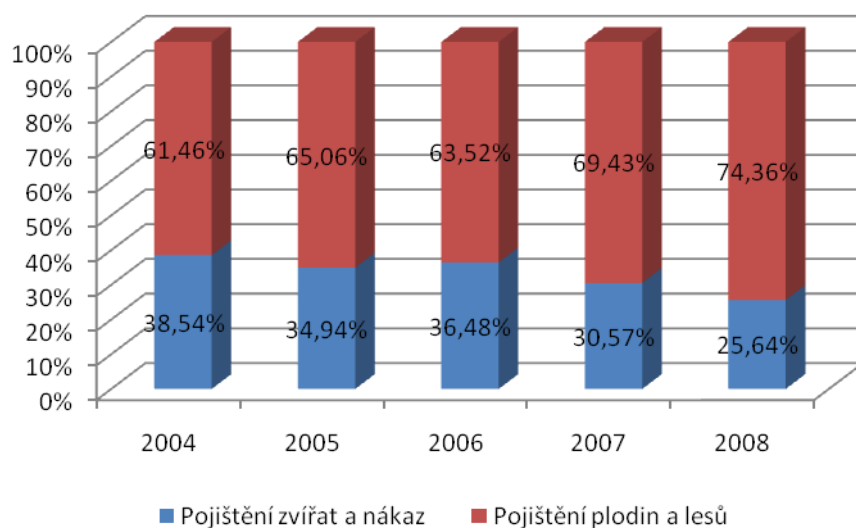
	2004	2005	2006	2007	2008
Pojištění zvířat a nákaz	336 498	330 228	332 641	295 355	285 183
Pojištění plodin a lesů	536 549	614 843	579 315	670 950	827 206

Tabulka 5 Předepsané pojistné v tis. Kč
Zdroj: Výroční zprávy ČAP (www.cap.cz), vlastní zpracování

Graf 50: Vývoj předepsaného pojistného zemědělských pojištění
Zdroj: vlastní zpracování dle dat z tabulky 35

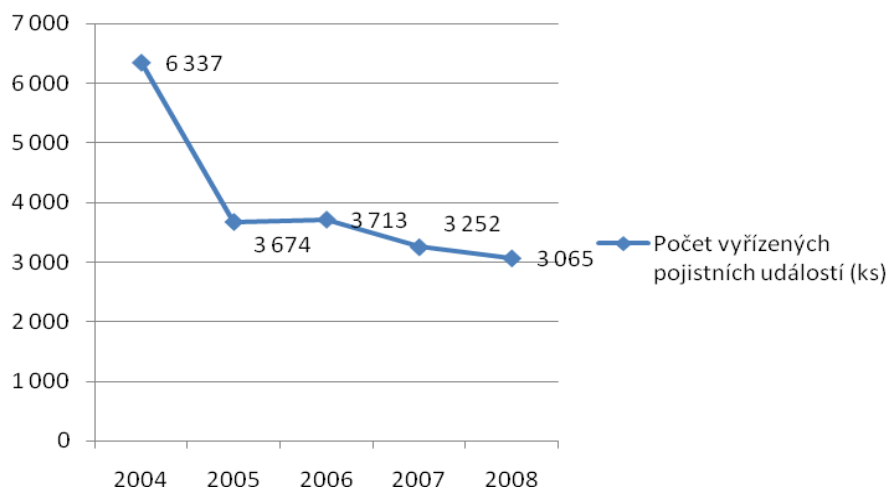
Procentní podíl předepsaného pojistného pojištění zvířat a plodin na celkovém předepsaném pojistném zemědělského pojištění uvádí graf 51. Z tohoto obrázku vyplývá, že procentní podíl předepsaného pojistného pojištění zvířat a nákaz k pojištění plodin a lesů od roku 2006 výrazně klesá.

Graf 51: Procentní podíl předepsaného pojistného pojištění zvířat a plodin na celkovém předepsaném pojistném zemědělského pojištění

Zdroj: Výroční zprávy ČAP (www.cap.cz), vlastní zpracování

Počet vyřízených pojistných událostí v rámci zemědělského pojištění ilustruje graf 52, ze kterého vyplývá, že největší počet vyřízených pojistných událostí za období 2004–2008 byl v roce 2004 a to 6 337. Tento vysoký počet vyřízených pojistných událostí se dá z části vysvětlit výskytem BSE (nemoc „šilných krav“) na území ČR.

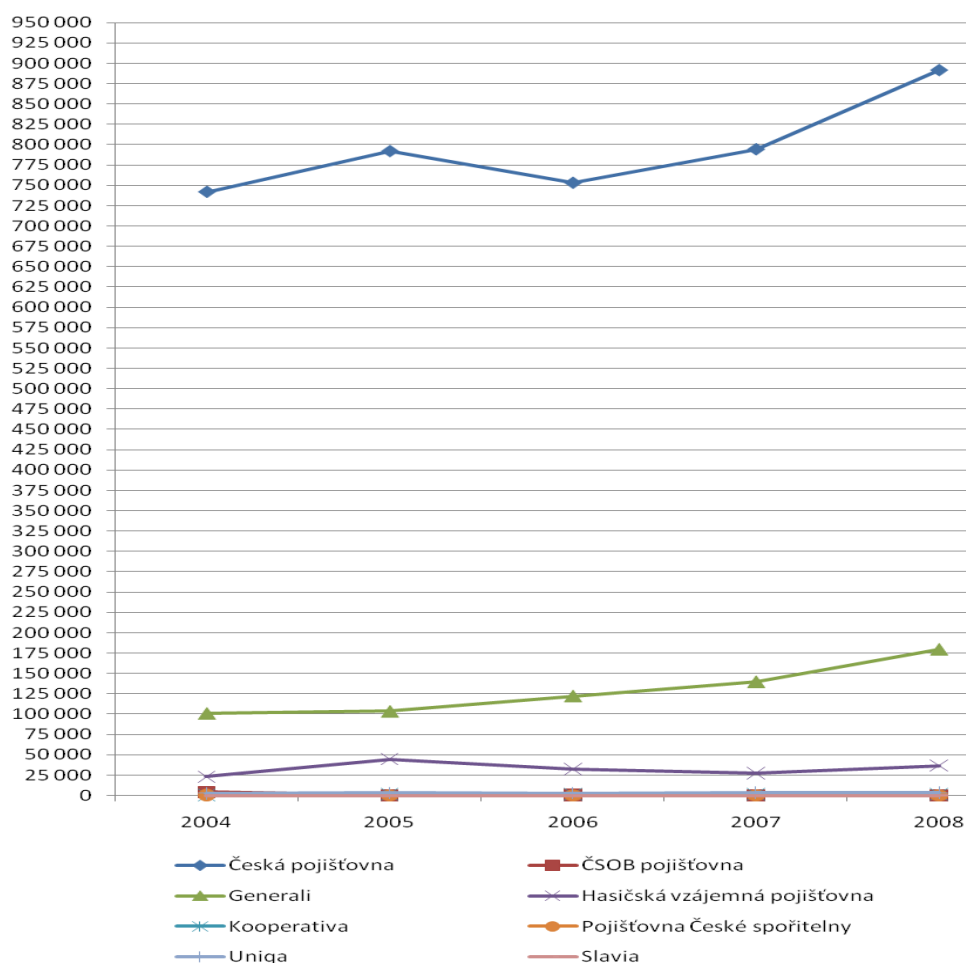
Graf 52: Počet vyřízených pojistných událostí v rámci zemědělského pojištění

Zdroj: Výroční zprávy ČAP (www.cap.cz), vlastní zpracování

Předepsané hrubé pojistné zemědělského pojištění dle jednotlivých pojišťoven za sledované období 2004–2008 uvádí tabulka 36, ze které vyplývá, že dominantní místo zaujímá po celou dobu Česká pojišťovna. Grafické znázornění vývoje předepsaného hrubého pojistného ilustruje graf 53.

	2004	2005	2006	2007	2008
Česká pojišťovna	741 657	791 874	752 835	794 145	891 699
ČSOB pojišťovna	4 039	162	279	0	0
Generali pojišťovna	100 979	103 542	122 301	139 746	179 403
Hasičská vzájemná pojišťovna	23 006	44 679	32 312	27 594	36 661
Kooperativa pojišťovna	228	1 749	1 259	1 299	1 276
Pojišťovna České spořitelny	548	0	0	0	0
Uniq pojišťovna	2 584	3 060	2 970	3 521	3 350
Slavia pojišťovna	6	5	0	0	0
Celkem	873 047	945 071	911 956	966 305	1 112 389

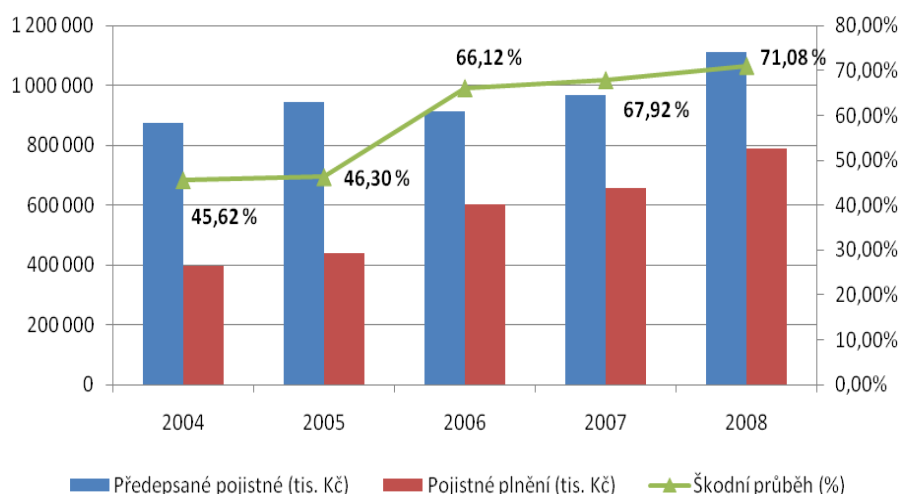
Tabulka 36 Předepsané hrubé pojistné (v tis. Kč) zemědělského pojištění dle jednotlivých pojišťoven
Zdroj: ČAP, vlastní zpracování

Graf 53: Předepsané hrubé pojistné zemědělského pojištění (v tis. Kč) dle jednotlivých pojišťoven
Zdroj: ČAP, vlastní zpracování

Celkový souhrn vývoje zemědělského pojištění v ČR uvádí graf 54, který ilustruje vývoj předepsaného pojistného, pojistného plnění a škodního průběhu.

Graf 54: Vývoj zemědělského pojištění v ČR

Zdroj: Výroční zprávy ČAP (www.cap.cz), vlastní zpracování

Vývoj maximální podpory pojistného na zemědělském pojištění v ČR uvádí tabulka 37. Největší podpora pojistného na zemědělském pojištění v ČR je v roce 2009, kde k 50% podpoře dochází nejen u pojištění speciálních plodin, ale nově i u „ostatních“ plodin a také u hospodářských zvířat.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Plodiny	x	10 %	10 %	20 %	30 %	30 %	35 %	35 %	35 %	50 %
Speciální plodiny ⁴	x	x	x	x	x	x	50 %	50 %	50 %	50 %
Hospodářská zvířata	26 %	35 %	35 %	30 %	15 %	15 %	20 %	20 %	20 %	50 %

Tabulka 37 Maximální podpora pojistného v % v ČR

Zdroj: Ministerstvo zemědělství ČR, PGRLF a. s.

⁴ Pro účely podpory se speciálními plodinami rozumí:

1. trvalé kultury vč. školek, tj.

- réva vinná,
- chmel,
- ovoce (meruňky, jablka, hrušky, třešně, višně, broskve, rybíz, angrešt, ořechy, mandloně, kdoule, švestky, slívy, ryngle, maliny, ostružiny),

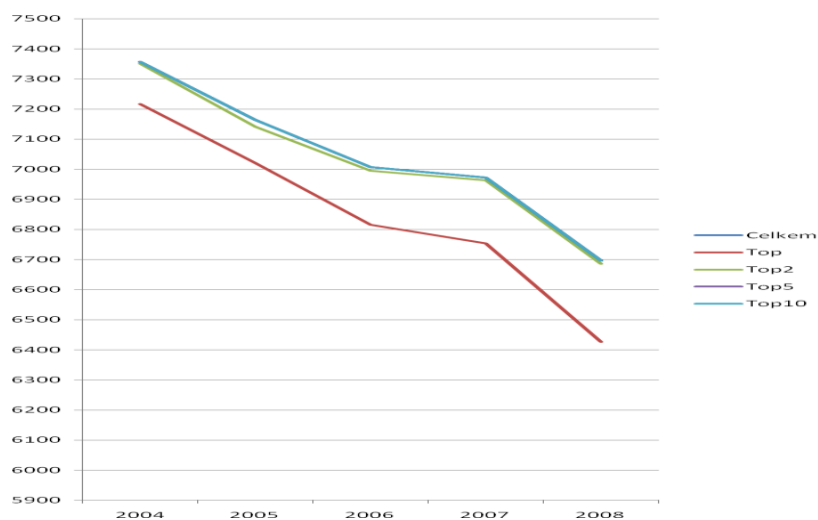
2. jahody,

3. konzumní zelenina (celer, mrkev, petržel, pastináč, křen, ředkvička, ředkev, kedlubny, kapusta, květák, zelí, cibule, česnek, pažitka, pór, cukety, okurky, paprika, rajčata, salát, špenát, kopr, brokolice, hrách zahradní, fazol obecný, kukuřice cukrová, řepa salátová, meloun vodní, tykev obecná),

4. okrasné rostliny vč. školek,

5. přadné rostliny (len a konopí).

Graf 55 ilustruje koncentraci trhu v rámci zemědělského pojištění.

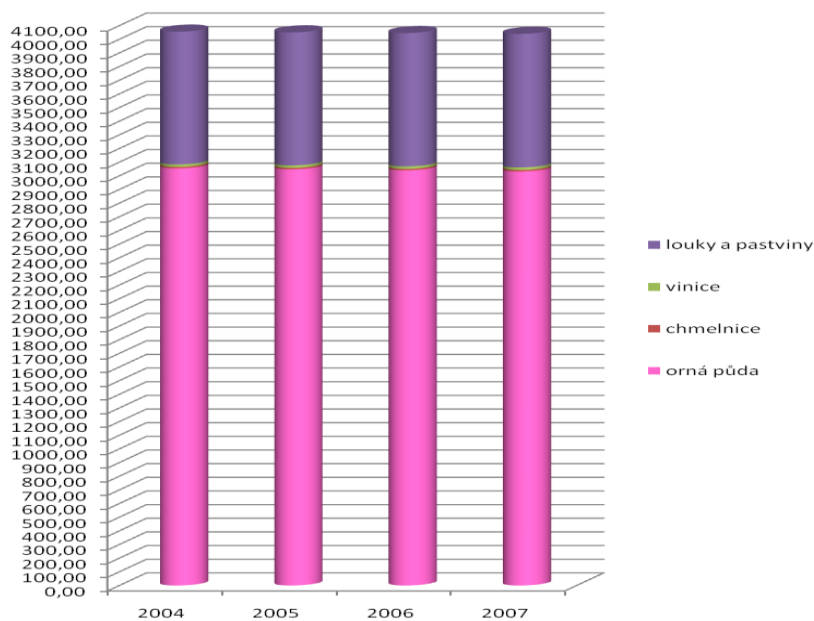
Graf 55: Koncentrace trhu

Zdroj: zpracování dle analýzy pojistného trhu I

11.2.3. Vývoj jednotlivých komponent v zemědělství

11.2.3.1. Bilance půdy

Bilanci zemědělské půdy ilustruje graf 56, ze kterého je zřejmé, že orná půda zaujímá kolem 3 mil. ha a louky a pastviny kolem 1 mil. ha. Z obrázku je také zřejmé, že za sledované období se proporce jednotlivých komponent zemědělské půdy nijak výrazně nezměnily.

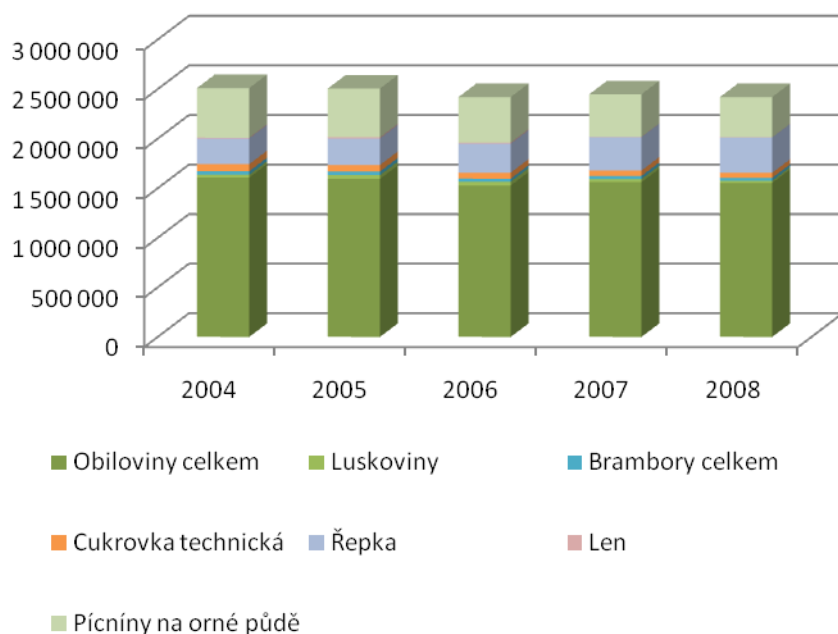

Graf 56: Bilance zemědělské půdy v tis. ha

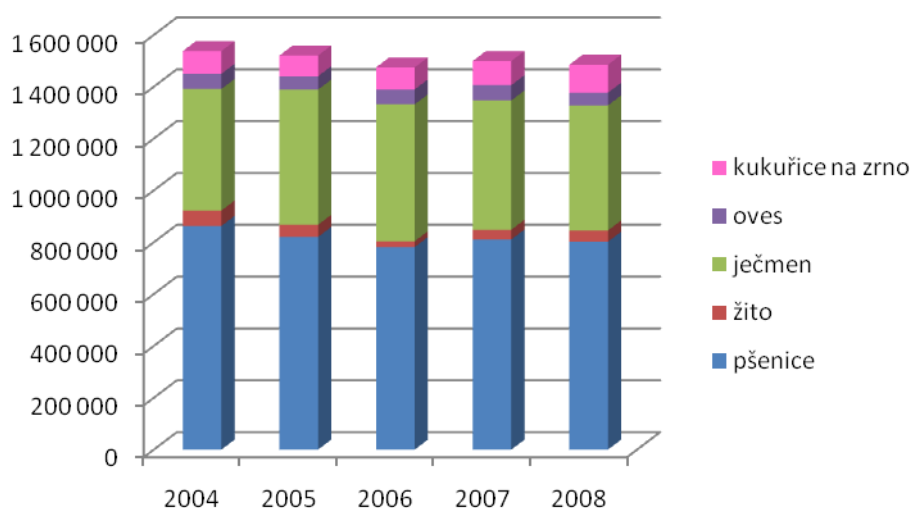
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

11.2.3.2. Osevní plochy zemědělských plodin

Vývoj osevních ploch zemědělských plodin ilustruje graf 57, ze kterého plyne, že největší osevní plochy jsou využívány pro pěstování obilovin. Které obiloviny to jsou a jaká je jejich osatá plocha ilustruje graf 58.

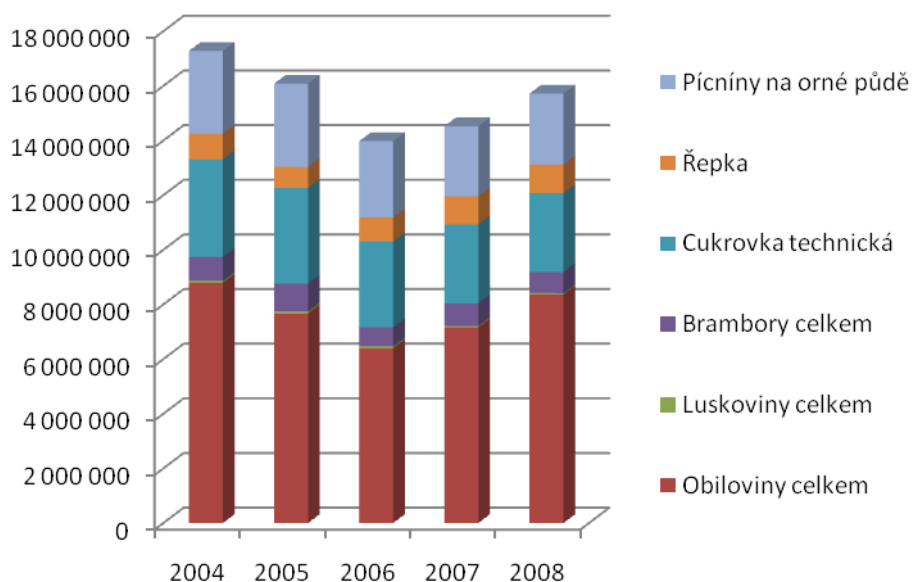
Graf 57: Osevní plochy zemědělských plodin
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

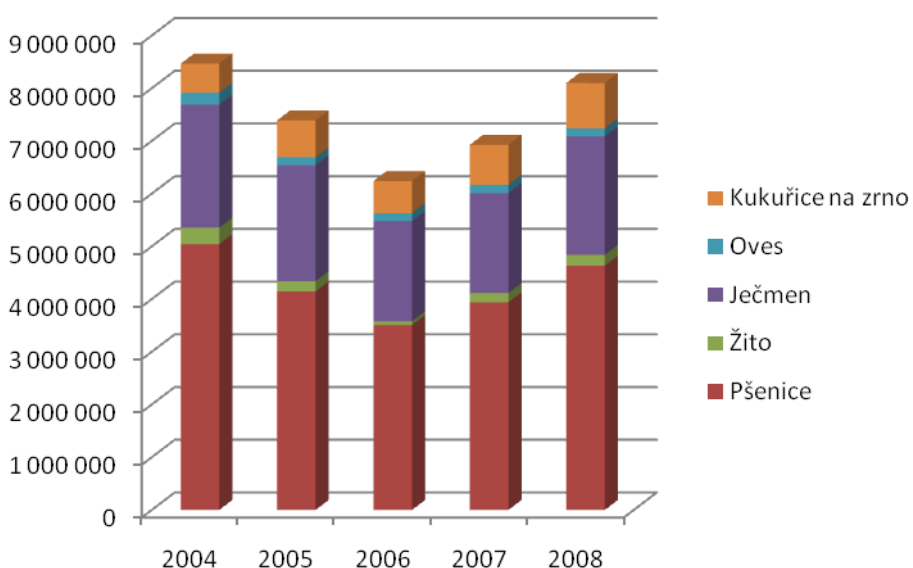
Graf 58: Osevní plochy jednotlivých obilovin
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

11.2.3.3. Sklizeň zemědělských plodin

Vývoj sklizně zemědělských plodin v tunách ilustruje graf 59. V grafu 60 je uveden vývoj sklizně jednotlivých druhů obilovin v tunách.

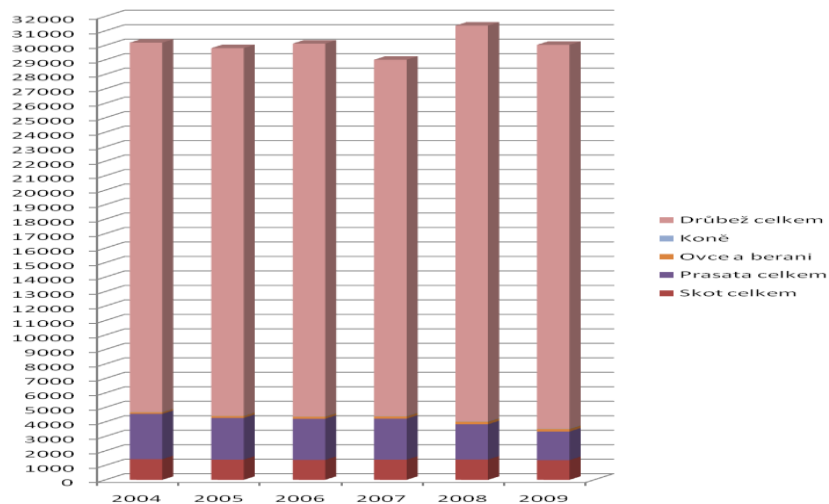
Graf 59: Sklizeň zemědělských plodin v tunách
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 60: Sklizeň jednotlivých druhů obilovin v tunách
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

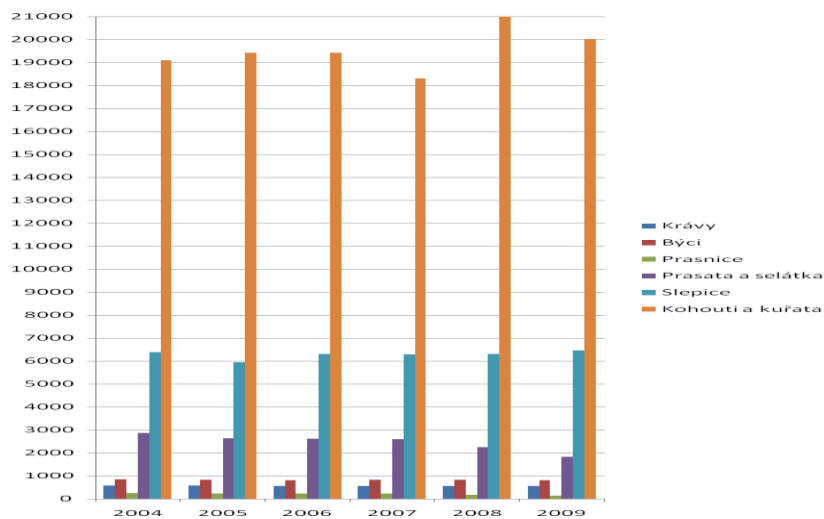
11.2.3.4. Stavby hospodářských zvířat

Kolisavý vývoj stavu hospodářských zvířat ilustrují grafy 61 a 62, ze kterých vyplývá, že v chovu je nejoblíbenější drůbež.

Graf 61: Celkové stavy hospodářských zvířat (v tis. Kč)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

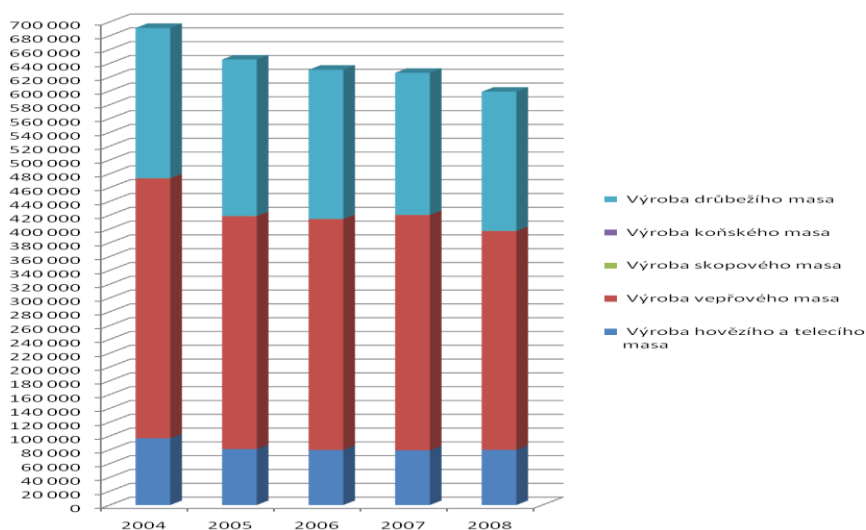

Graf 62: Dílčí stavy hospodářských zvířat

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

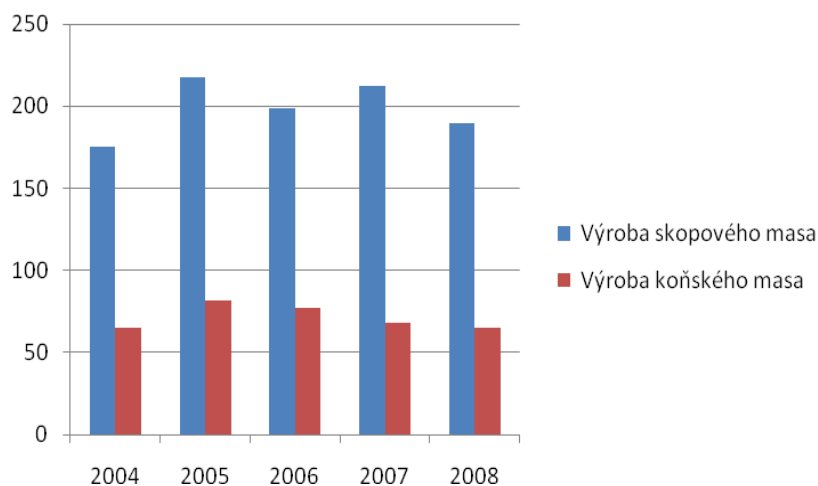
11.2.3.5. Živočišná výroba

Klesající tendence výroby masa v tunách jatečné hmotnosti ilustruje graf 63. Tuto klesající tendenci způsobuje snižující se počet prasat v chovu (viz graf 61).

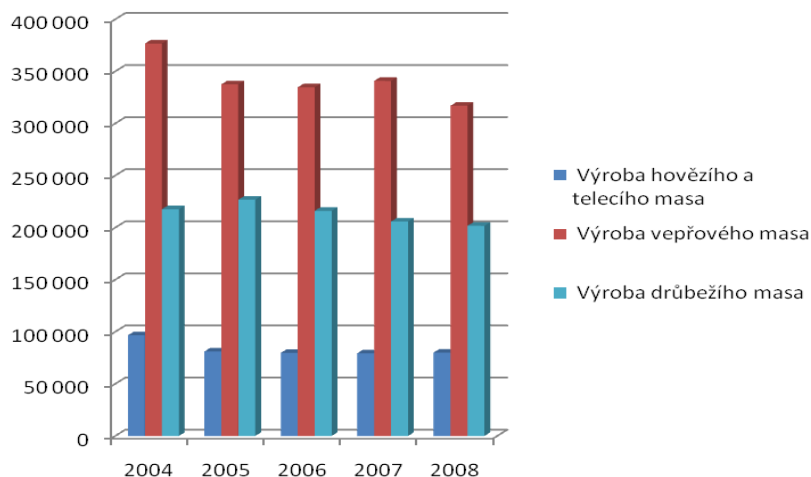

Graf 63: Výroba masa v tunách jatečné hmotnosti
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj výroby koňského a skopového masa v tunách jatečné hmotnosti ilustruje graf 64, ze kterého je patrné, že tento vývoj je značně rozkolísaný. Dalším podrobnějším obrázkem je graf 65, který uvádí vývoj výroby hovězího, vepřového a drůbežního masa v tunách jatečné hmotnosti.

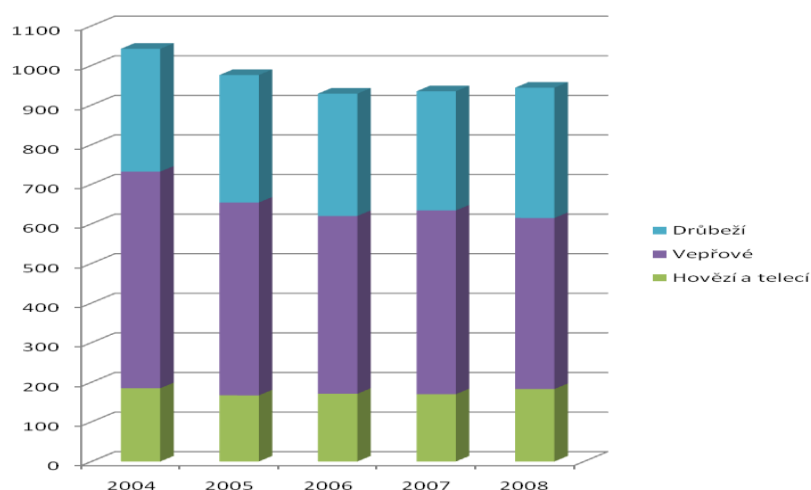

Graf 64: Výroba koňského a skopového masa v tunách jatečné hmotnosti
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

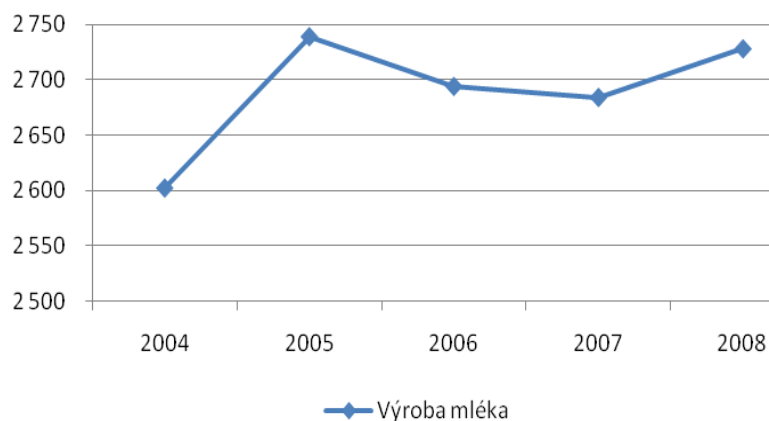
Graf 65: Výroba hovězího (a telecího), vepřového a drůbežího masa v tunách jatečné hmotnosti
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 66 ilustruje vývoj výroby masa v tisících tunách živé hmotnosti.

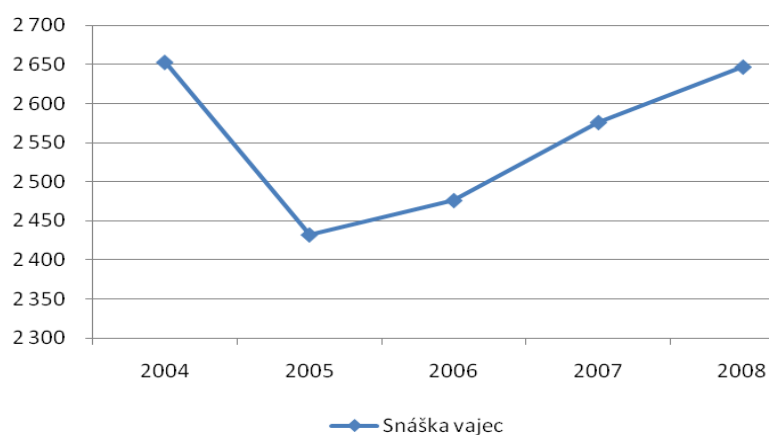
Graf 66: Výroba masa v tis. tunách živé hmotnosti
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Mezi další podrobnější obrázky patří graf 67, který ilustruje vývoj výroby mléka v mil. litrů; graf 68, který uvádí vývoj snášky vajec v milionech kusů a v poslední řadě graf 69, jenž se zabývá vývojem kmenových včelstev v milionech kusů.

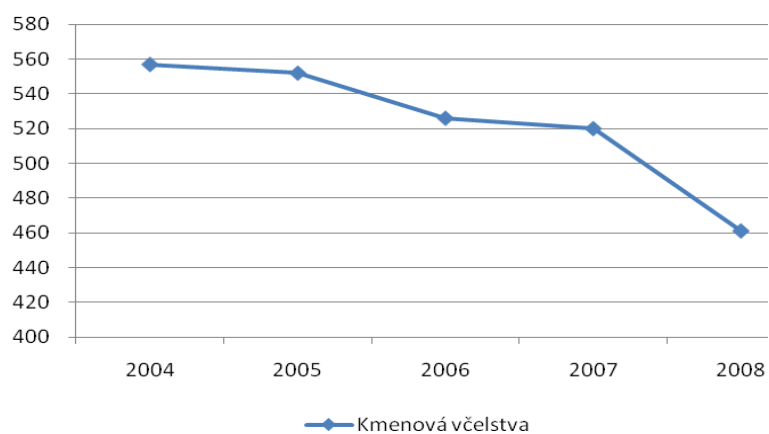
Graf 67: Výroba mléka v miliónech litrů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 68: Snáška vajec v miliónech kusů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 69: Kmenová včelstva v tisících kusů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

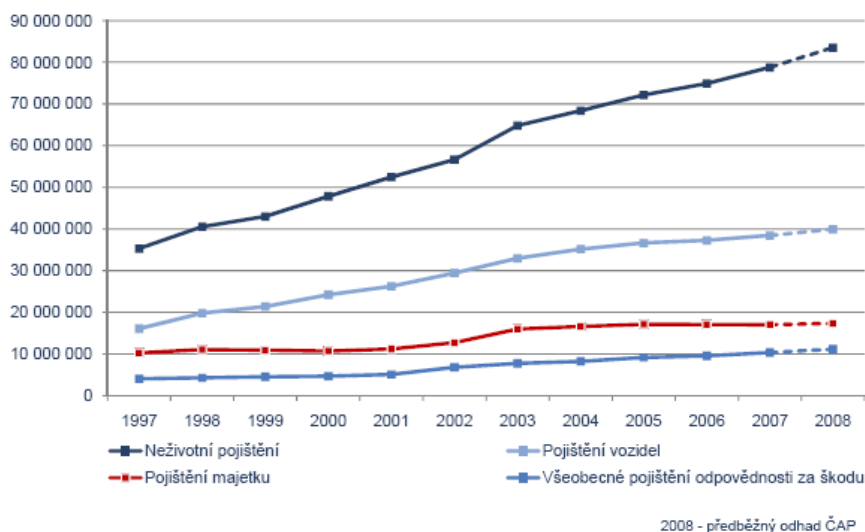
12. Personální pojištění

Oblast neživotního pojištění souhrnně vykazuje v posledních letech prvky stagnace. Tato situace je tedy patrná i u pojištění majetku obyvatel, které tvoří druhou nejvýznamnější část neživotního pojištění.

Současná situace na pojistném trhu v oblasti pojištění domácnosti naznačuje vzhledem k počtu domácností, že je pojištěna zhruba polovina domácností. Podobně je na tom i pojištění budov a staveb občanů. Lidé se zřejmě na pojištění majetku snaží šetřit podceňováním rizik. Popřípadě nesprávně chápou či rozlišují pojištění domácnosti a pojištění nemovitosti. Nejčastějšími majetkovými škodami v domácnosti jsou vodovodní škody, odcizení a vandalismus a úder blesku. Dá se říci, že pojištění majetku obyvatel v ČR není na srovnatelné úrovni se západní Evropou.

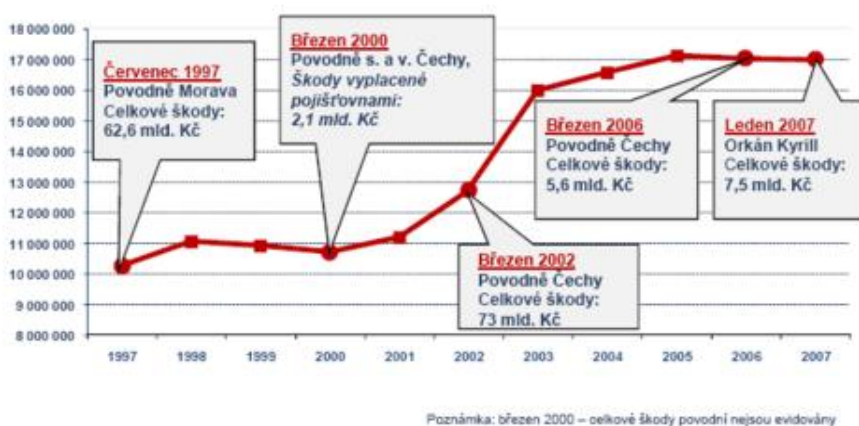
Společnosti, u kterých je možné sjednat pojištění domácnosti a pojištění budov a staveb (obyvatel):

Allianz pojišťovna, a.s.,
AXA životní pojišťovna a.s.,
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group,
Česká pojišťovna a.s.,
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB,
Direct pojišťovna, a.s.,
Generali Pojišťovna a.s.,
Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.,
Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group,
MAXIMA pojišťovna, a.s.,
Slavia pojišťovna a.s.,
Triglav pojišťovna, a.s.,
UNIQA pojišťovna, a.s.,
VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.

Graf 70 – Vývoj předepsaného pojistného v oblasti neživotního pojištění
Zdroj:

Červená křivka v grafu znázorňuje vývoj předepsaného pojistného pojištění majetku (pojištění domácnosti a pojištění nemovitosti). Je zřejmé, že se výše předepsaného pojistného ve sledovaných letech 2004 – 2008 výrazně neměnila. Hodnota majetku domácností vyjádřená v nominálních cenách (tedy cenách bez očištění o inflaci, které jsou pro pojištění rozhodující) nepochybně rostla. Důsledkem je tzv. podpojištění majetku, které znamená nedostatečné krytí pro případ pojistné události. Ze statistik pojišťoven vyplývá, že průměrná délka trvání pojištění je 8 - 10 let. Pokud by hodnota majetku rostla jen mírou inflace (zhruba 3 % ročně), vzroste za 8 let o 26,7 % a za 10 let o 34,4 %, pak bude majetek o tuto částku podpojištěn.

Graf 71 – Předepsané pojistné – pojištění majetku (v tis. Kč)
Zdroj:

Následující tabulka č. 38 uvádí vybrané ukazatele v rámci pojištění domácnosti.

Ukazatel	Jednotky	2004	2005	2006	2007	2008
Předepsané pojistné	tis. Kč	1 937 683	2 031 845	2 118 078	2 261 283	2 416 834
Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	615 466	557 173	607 480	558 350	570 869
Kmenové pojistné z daného pojištění ze smluv platných k 31. 12.	tis. Kč	2 073 493	2 170 005	2 172 772	2 384 386	2 486 465
Kmeny - počet pojistných smluv s daným pojištěním k 31. 12.	ks	1 774 774	1 782 437	1 806 540	1 961 527	1 988 977
Počet vyřízených pojistných událostí	ks	72 314	67 652	67 062	62 652	55 668
Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	5 650	4 311	4 792	5 696	6 109

Tabulka 38: Pojištění domácnosti

Zdroj:

2004	2005	2006	2007	2008
	4 012 695	4 027 670	4 043 341	4 081 852

Tabulka 39: Počet domácností celkem v ČR

Zdroj: ČSÚ

2004	2005	2006	2007	2008
1 168,31	1 217,44	1 202,73	1 215,58	1 250,12

Tabulka 40: Průměrné pojistné pojištění domácnosti (Kč)

Zdroj:

Propojištěnost dosahovala v roce 2005 asi 47 %.

Tabulka 41 uvádí vybrané ukazatele pro pojištění budov a staveb (obyvatel).

Ukazatel	Jednotky	2004	2005	2006	2007	2008
Předepsané pojistné	tis. Kč	2 717 291	2 930 296	3 135 761	3 438 626	3 703 609
Vyplacené pojistné plnění	tis. Kč	1 149 176	1 025 531	2 449 963	1 600 142	1 450 322
Kmenové pojistné z daného pojištění ze smluv platných k 31. 12.	tis. Kč	2 872 937	3 153 975	3 264 824	3 659 416	3 938 061
Kmeny - počet pojistných smluv s daným pojištěním k 31. 12.	ks	1 583 302	1 653 176	1 716 227	1 882 882	1 939 381
Počet vyřízených pojistných událostí	ks	60 070	61 513	122 534	106 231	76 332
Počet nevyřízených pojistných událostí	ks	4 882	5 627	6 179	6 519	8 023

Tabulka 41: Pojištění budov a staveb (občané)

Zdroj:

2004	2005	2006	2007	2008
1 814,52	1 907,83	1 902,33	1 943,52	2 030,58

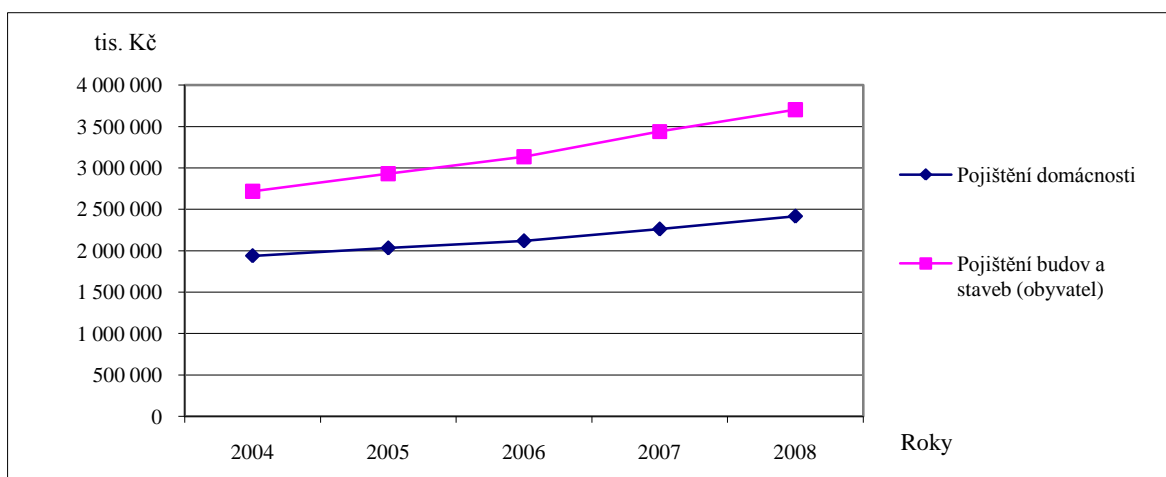
Tabulka 42: Průměrné pojistné pojištění budov a staveb (Kč)

V roce 2006 vzrostlo pojištění budov a staveb o 7 % a pojištění domácnosti o 4,2 %.

Z uvedených základních globálních údajů se zjišťují ukazatele, které slouží k ohodnocení škodního průběhu.

12.1. Vývoj ukazatelů u pojištění domácnosti a pojištění budov a staveb (obyvatel)

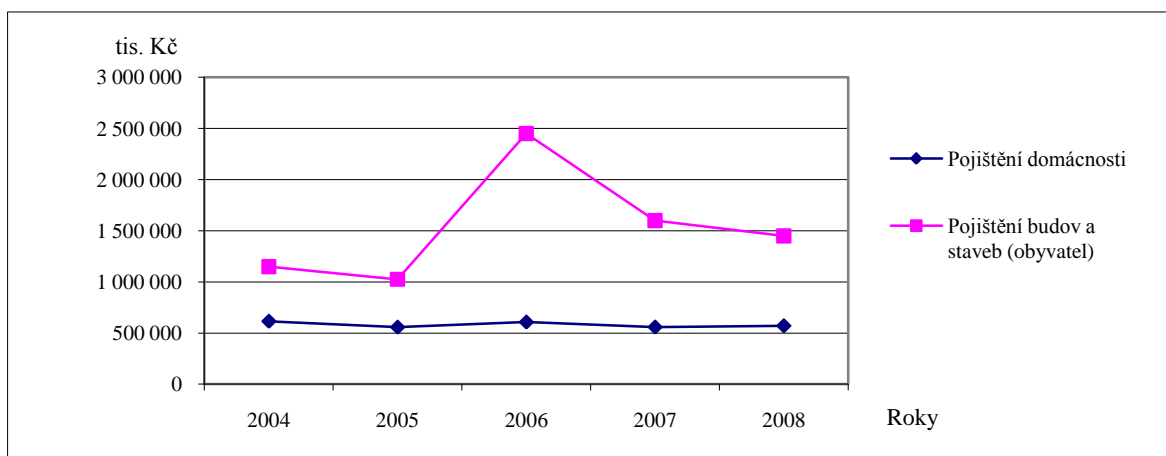
Uvedené grafy znázorňují vývoje ukazatelů u pojištění domácnosti a pojištění budov a staveb (obyvatel) v letech 2004 – 2008.

Graf 72: Předepsané pojistné

Zdroj:

V rámci pojištění budov a staveb obyvatel je ve sledovaném období znatelný mírný růst předepsaného pojistného oproti stagnujícímu pojištění domácnosti. Podnět ke sjednávání pojištění nemovitosti daly zřejmě živelní události roku 2006 zmíněné v dalším textu.

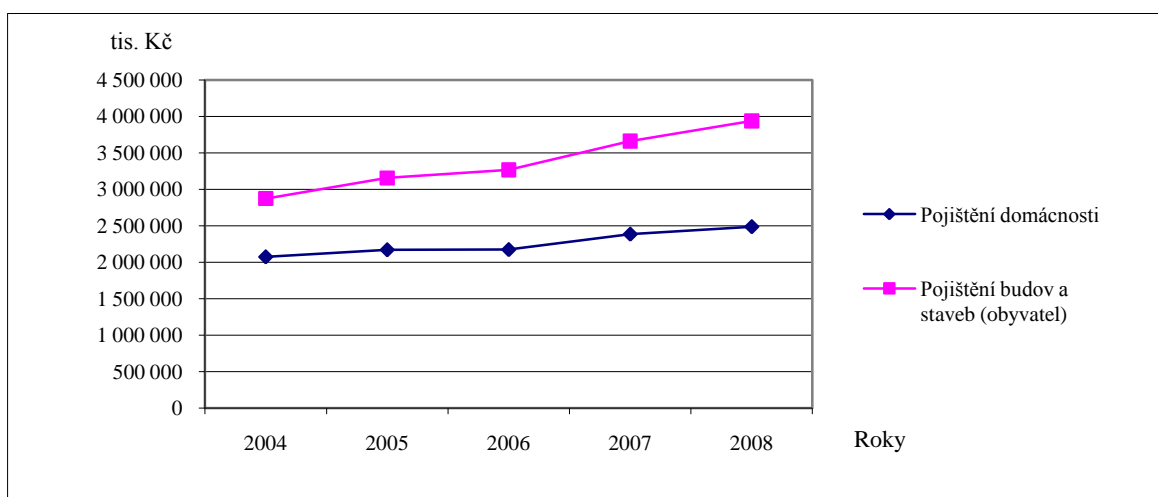

Graf 73: Vyplacené pojistné plnění

Zdroj:

V roce 2006 výrazně vzrostl objem nákladů na pojistná plnění u pojištění budov a staveb (obyvatel), a to především v první polovině roku díky vysokému nárůstu počtu kalamitních škod způsobených povodněmi, vichřicemi a tíhou sněhu.

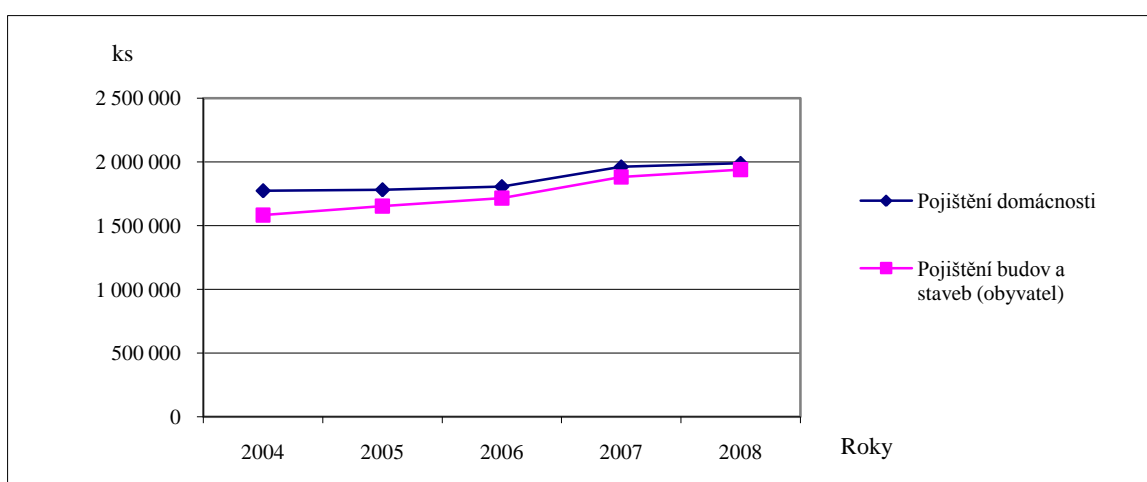
V reakci na tento stav byla u pojištění majetku uskutečňována preventivní opatření proti možnému opakování živelních škod v pojištění občanů. Takovými opatřeními je například zvýšení sazeb pojistného a spoluúčastí, zpřísnění posuzování rizika, důsledné upisování podle povodňových zón, vypovídání pojištění s extrémními riziky povodně z pojistného kmene.

Graf 74: Kmenové pojistné z daného pojištění ze smluv platných k 31. 12.

S pojištěním budov a staveb (obyvatel) je spojeno vyšší průměrné pojistné vzhledem k vyšším škodám, ke kterým může na nemovitostech dojít. U pojištění majetku je třeba řešit zastaralé pojistné smlouvy (podpojištění), které mají vliv na výši průměrného pojistného.

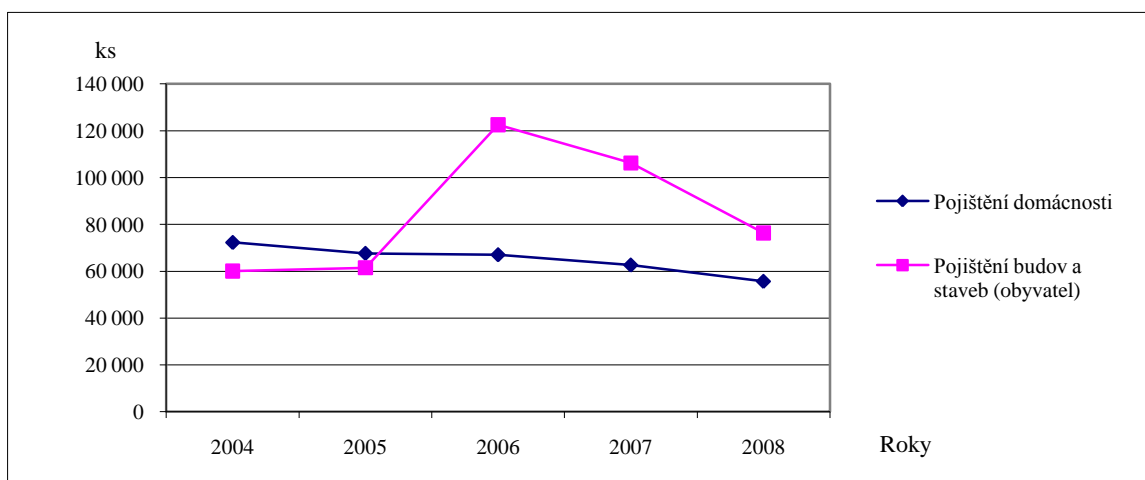
Z následujícího grafu, znázorňujícího ukazatel kmenů pojistných smluv, vyplývá, že s pojištěním domácnosti je spojen obsáhlejší kmen pojistných smluv.

Graf 75: Kmeny – počet pojistných smluv s daným pojištěním k 31. 12.

Zdroj:

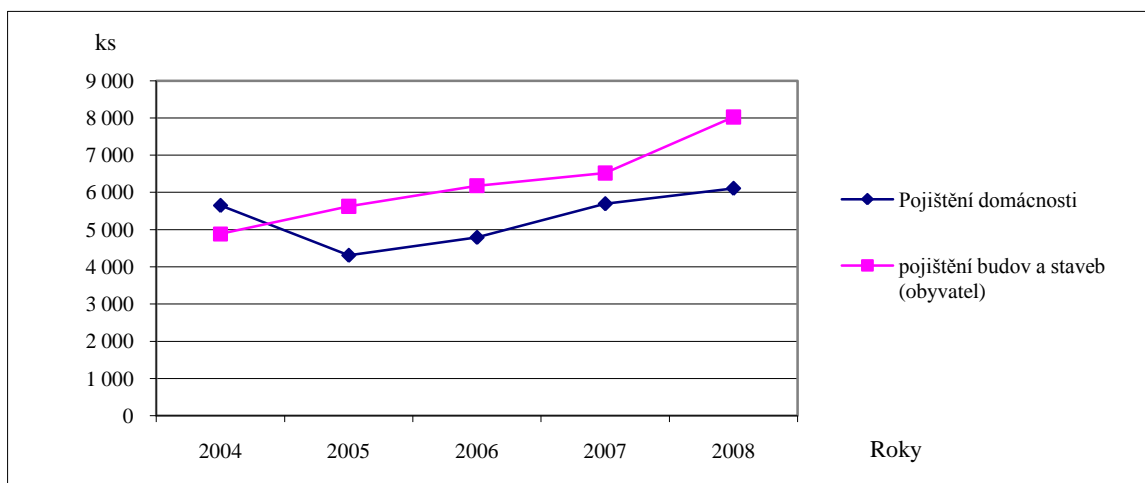
V letech 2007 a 2008 vzrostl sice počet smluv meziročně zhruba o 9 % u obou typů pojištění, ovšem výše pojistného neroste rovnoměrně s počtem sjednaných smluv. Svůj díl nesou i sjednatelé, kteří s ohledem na konkurenční produkty tlačí pojistné na minimum, čímž ale nijak neprospívají klientovi v případě nastání pojistné události.

Graf 76: Počet vyřízených pojistných událostí
Zdroj:

Rekordní počet vyřízených pojistných událostí spojený s výplatou pojistného plnění je spjat s rokem 2006 a 2007, kdy byly likvidovány škody z již zmíněných pojistných událostí v souvislosti s nastalými kalámitami.

V každém roce se ovšem objevují nevyřízené pojistné události, jejichž počet znázorňuje následující graf.

Graf 77: Počet nevyřízených pojistných událostí
Zdroj:

13. Závěry

V roce 2009 se na trhu otevřel prostor pro menší pojistitele. Dochází k dekoncentraci trhu a všichni hráči stabilizují své pozice. Ostrá konkurence v neživotním pojištění vede ke snižování ceny pojistného. Což se projevuje, zejména v neživotním pojištění, kde snižování sazeb podvazuje růst tržeb z pojistného.

Z analýzy vyplývá, že hospodářská recese poznamenala pojistný trh na straně předepsaného pojistného jen nevýznamně. Nedošlo k žádným zásadním propadům a trh se jeví jako stabilní s růstovou tendencí.